

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 141.

ZBIÓR ALEKSANDRA CZOŁOWSKIEGO

Dział (opis) I

14. Miscellanea z XVII w., zawierające różne wypisy historyczno-literackie oraz notatki gospodarcze. K. 117.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

14

41

Als
Wie die Frau Larie

Larimegg Wied

Als Wie die Frau Larie

Carin Florion
Wie die Frau Larie

2. nobiliter
Quod si in paupere magna laus est, sic uti fictilibus quasi essent au-
rea; Non minor est laus in diuite, sic uti aureis,
quasi essent fictilia, parig contemptu.

Infirmi est animi non posse pati diuitias.

Tales sunt diuitia, qualis animus possidentis.

Periculosiores esse tentationes ex opibus, quam ex paupertate.

Longe plures corrumpuntur diuitijs, quam obruuntur inopia.

Diuitia inflant superbiam, libidinem accendunt, implicant animum curis,
adulatores attrahunt, arrisores diuitum et arrosores.

Peccandi facilitas maior in diuite potens est, esca vitiorum, et maxi-
mum incitamentum.

Inter diuitias frugalitas sobria est imitatio paupertatis.

Pastores auari dogmata fidei detorquent ad lucrum.

Religio peperit diuitias, filia deuorauerunt matrem.

Sub diuitijs corrui imperium, quod creerat sub paupertate.

Opes successerunt in locum uirtutum.

Nemo de aliena salute audacius pronunciat, quam qui perdi-
dit suam.

Dubitatio de salute quae in alijs est infirmitas, in his est uirtus
et aperta confessio.

Ebrietas infra pecudem, quae Oci imaginem uino mergit et obruit;
quae corpus exeruat, rem dilapidat, famam decoquit,
et hominem uertit in spongiam quae impletur ut deple-
atur, et depletur ut impleatur.

Plane hæc sapiunt atheismum, cui ludus est, trahere scripturam ad
ridiculum sensum.

16. Non Secus ac canes, mundissima quæq; loca quadrunt, quæ immin-
gant, ita homines impurissimi eligunt optimos quosq; in
quos virus suum euomant.

Quanta sit uis religionis, quæ hominem à profana licentia auoca-
uerit, ad honestatem moresq; compositos.

Solenne est poetis ludere in rebus, à quibus sunt alienissimi.

17. Scurram agens in re sacra.

Ut Gallus canens super sterquilinio.

Solenne est Papis, proculcare supplicantes et insultare se submitten-
tibus, et eorum fatuitate, abuti ad tyrannidem: rici-
ssim uero reges oppedentes contra eius fulmina non laedunt,
nisi timentes.

Cauponatio est, qua gratia sanguine Christi parta, vertitur
in mercaturam.

Non debet pastor locupletari peccatis populi, sed eis ingemiscere,
nec nequitia aut libido populi debet esse uectigalis
sacerdoti.

Disputare quin faciendum sit, quod uniuersa facit Ecclesia
in solentissima insania est.

Vbi Dei mandatum deest, itur ad praua hominum exempla.
Quæ alibi essent ridicula, in religione admittuntur, ut seria, qua
si in ea sola, fas esset desipere.

18. Tanta est vis doloris, ut sine Magistro et Suasore rumpat suppositi-
onis vincula.

5

Sic enim usu uenit ut remota credantur in maius atq; sunt pro-
pingua et sub oculis contemnantur.

Nempe hoc ingenium est libidinis, Capere ex licentia incrementum,
instar ignis qui arctato suffocatur at ventilatione
in aere libero suscitatur et magis inardescit.

Par culpa est siue sceleri accomodas manum, siue conscientiam.

Plus sane deonestatur munus pastorale scelere quam p[er]na

Nempe

Joseph Comte de Arnisrecht P.^{re}

7

LUDOVICO. XIII.
CHRISTIAN. FRANCOR.
ET NAVARRÆ. REGI
HUGO GROTIUS. T

*Audet hic liber, Regum eminentissime, tuum sibi augu-
stum nomen inscribere, non sui, non auctoris, sed argumenti fida:
cia, pro iustitia quippe scriptus; quæ virtus adeo tua est, ut in:
de tuis meritis, et humani generis suffragio dignissimum tanto
Rege cognomentum acceperis, ut iam ubiq. iusti appellatione
non minus quam Ludovici vocaris. Speciosi Romani Du:
cibus videbantur excoëta, Lumbidia, Africa, Asia aliisq.
devictis gentibus tituli. At quanto tuum illustrius, quo si:
gnificaris nullius populi, nullius hominis, sed eius quod inu:
stum est et hostis ubiq. et victor semper? Magnum putarunt Ae:
gyptii Reges, si Patris hic matris ille, fratrum amans alius di:
cerentur. At quantula hæ partes sunt tui nominis quod non*

Euon lib.

ista tantum, sed aliquid pulchrum et honestum excogitari
potes, amicitias complectitur? Iustus es, cum Magni supra
omne id quod diu potest Regis Patris tui memoriam, honores
ipsam imitans. Iustus cum Matrem optatam reuereris plus quam
vel patri potest. Iustus, cum Fratrem modis omnibus, sed nulla
re magis, quam exemplo tuo instruis: Iustus, cum Sorores summis
matrimonij oras: Iustus, cum Sepulchra prope Regias, et
quantum potes, ruenti in peius saeculo temet opponis: Iustus sed
simul clemens, cum subditis, quos tua bonitatis ignorantia ab officij
limite transuersos egerat, praeter peccandi licentiam nihil adimis
nec vim adfers animis circa diuina diuersum a te sentientibus: Iu-
stus simulq; misericors, cum oppressos populos, afflictos Principes, tu-
a auctoritate releuas, nec fortuna nimiam licere permittis. Quae
tua singularis beneficentia et in tantum Deo similis, quantum
humana natura patitur, me cogit ut in hac quoq; publica allocutio-
ne gratias tibi pro me priuatim habeam. Nam quemadmodum
coelestia sidera, non tantum magnis mundi partibus se infun-
dunt, sed ad singula animantia vim suam patiuntur descende-
re; ita tu in terris benignissimum sidus, non contentus erigere
Principes, subleuare populos, mihi quoq; in Patria male habitos et

praesidium voluisti esse et solatium. Accedit ad implendum iustitiae
 orbem post actiones publicas etiam privatae vitae tuae innocentia et
 puritas, digna quam non homines tantum, sed et aetherae mentes ad-
 mirentur. Nam quotus quisque, de plebe infima, imo de ipsis illis qui
 a mundi consortio se absiderunt, ita se ab omnibus culpis immu-
 nem praestat, ut tu in ea positus fortuna, quae innumeris peccandi
 illerebris undique obsidetur? Quantum vero hoc est inter negotia, in
 turba, in aula, inter tot tam diuersa peccantium exempla id con-
 sequi, quod aliis solitudo vitae, saepe ne vita quidem, praestat? Hoc
 vero est, non Iusti tantum, sed et Sancti nomen in hac ipsa vita
 inveniri, quod maioribus tuis Carolo Magno et Ludovico piarum
 consenses post obitum tribuit: hoc est esse non gentilitis, sed sui
 proprio iure Christianissimum. Sed Iustitia cum pars nulla a te
 aliena sit, illa tamen quae circa libri huius materiam, id est circa
 belli pacisque consilia versatur, eo proprie tua est pars, Rex, et
 quidem Rex Francorum. Ingens hoc Regnum tuum, quod per
 tanta tam felicium terrarum spatia in utrumque mare procurrat:
 sed maius hoc regno regnum est, quod regna aliena non concupi-
 sis. Dignum hoc tua pretate, dignum isto fastigio, non cuiusquam
 eius armis attentare, non veteres turbare fines; sed in bello pacis

gerece negotium, nec incipere nisi hoc voto ut quam primum desi-
nas. Quam verò pulchrum hoc, quam gloriosum, quam ipsi conscientie
latum, ut si quando te DEVS ad suum regnum, quod solum tu me-
lius est, vocauerit, audacter possis dicere: Hunc ego à te gla-
diam pro Iustitiæ tutela accipi, hunc tibi nullius temere fusi
Sanguinis reum, parum insequentibus reddo. Ita fiet ut quas nos
nunc regulas ex libris petimus, in posterum ex tuis actionibus tan-
quam ex perfectissimis exemplari petantur. Quod ipsum cum sit
maximam, plus tamen aliquid a te exigere audent Christiano-
rum populi: ut scilicet extinctis ubiq. armis pax sua non impe-
riis tantum, sed et Ecclesiis te auctore redeat, discatq. nova
aetas arbitrium subire eius ætatis quam vera sinceramq. fide Chri-
stianam fuisse Christiani omnes profitemur. Pertenses discordia-
rum animos excitat in hanc spem recens contracta inter te et
sapientissimum patrisq. illius Sanctæ amantissimam Magnæ Br-
tanniæ Regem amicitia et auspiciatissimo Sororis tuæ matri-
monio federata. Difficile negotium, propter studia partium
gliscentibus in dies odiis inflammata: sed tantis rebus nihil
dignum, nisi quod difficile, nisi quod ab aliis omnibus despe-
ratum. DEVS pax, DEVS Iustitiæ, Rex iuste, rex iust;

11
fieri cum aliis bonis omnibus, tum hac etiam laude cummi:
let tuam sua proximam Placitatem.

Hereticus Augustinus is demum qui alicuius
ius temporalis commodi et maxime gloriae prin-
cipatusq. sui gratia falsas ac novas opinio-
nes vel gignit vel sequitur. Audiamus de
Arianis Paluanum. Heretici sunt, sed non sci-
entes: deniq. apud nos sunt heretici apud se non sunt? nam in
tantum se Catholicos esse iudicant, ut nos ipsos titulo hereticae
prauitatis infamant. Quid ergo illi nobis sunt et hoc nos illis.
Nos illos iniuriam diuinae generationi certi sumus, quod minus remi-
ssimè filium dicant. Illi nos iniuriosos patri existimant quod
aequales esse credamus. Veritas apud nos est, sed illi apud se
esse praesumunt. Honor Dei apud nos est, sed illi hoc arbitran-
tur honorem diuinitatis quod credunt. Inofficiosi sunt, sed
illis hoc est summum religionis officium. Impii sunt, sed hoc pu-
tant veram esse pietatem. Errant ergo, sed bono animo er-
rant non odio, sed affectu Dei, honorare se Dominum, atq.
amare credentes. Quamuis non habeant rectam fidem, illi ta-
men hoc perfectam Dei estimant caritatem, et qualiter pro
hoc ipso falsae opinionis errore in die iudicii puniendi

-sint, nemo potest scire nisi Iudex, interim idcirco eis, ut
reor, patientiam Deus committat, quia videt eos et si non
recte credere, affectu tamen pie opinionis errare

De Mendaciis.

Verbum mendax odium habebit iustus.
Falsiloquentiam et verbum mendax amove à me.
Perdes loquentes mendacium.

Prov. xiii. 5.
Prov. xxx. 8.
Ps. v. 7.
Chap. iii. 9.
Jacobus.

Ne mentimini alter alteri.
Mendacium odit quisquis animatus sapit.
Per se mendacium turpe, atq. vituperabile,
veritas pulchra ac laudabilis.

Aristoteles
Re. de Off.
Democritus
Alemons M.
randring con-
cedit.

Tollendum esse in rebus contrahendis omne mendacium.
Omnino veri loquii utendum est ubi id est melius.
Mendacis uti pro remedio.

Generosus animus hostibus furtim necem
inferre noscit.

Empedocles Thes.

Nihil interest utrum ipsa sceleris admittas, an
aliam propter te admittere velis.

Augustinus

Quid liceat vos, non quantum liceat vobis, spectare de-
betis, si enim quod liceat queritis, potestis tollere e-
civitate quom vultis. Luc. Sulpicius alloguatur

Nec tibi quid liceat, sed quid facere decebit
Occurrat. Claudianus.

Qui in more habent dicere hoc mihi licet, non hoc me
docet. Alisonius castigat & egos

Sunt aliqua que fieri non oportet, etiamsi licet. Amnianus

Oportet que sunt inhonesta non quasi illicita, sed
quasi pudenda vitare. Plinius

Est enim aliquid quod non oporteat, etiamsi licet. Seneca

Purus profecto est quisquis hostem occidit. Ennium & Liv.
verbum ex tra-
gacha Enripidis

Pulchrum in bello occumbere, sed belli rursus id est vitare
adimonte victore. Josephus in bello Judaeis

Quodcumq; libuit facere, victori licet. Seneca

Hostis sit ille quiq; intra prosidia eius sunt. Livius

Obicere, prorsum iura laedi hostem sinunt. Enripides

Lex nulla capti parit aut improbit panam. Tyrthus

Vendere cum possis captivum occidere noli. Horatius

Bonum habere in lingua, et malas sub cegulis cubare noctuas.

Friga mors vitam, mortem rapit altera vita.

Mors vana vite finis, origo bona.

Stulte qui literis militiam praefers: Nam ego Equites mili-
le uno die fecerim, doctorem unum mille annis non fecerim.

Ne appetat quisquam ultra videri quam est, ut possit
ultra esse, quam videtur. Gregorius

Quod caret aeterna requie, durabile non est.

Plorat adhuc proles, quod commiserunt parentes

Mortem sibi videri latissimam; quatuor genera viventi-
um latentur: Amici de hereditate, Sacerdotes de
Beneficio: vermes de cadavore: daemon de anima, si
tamen ea potiri possit.

Meliorum ac prope tutiorum esse Rempub. in qua Prin-
ceps malus sit, quam ea, in qua sint Principis ami-
ci mali. Lampridius

Quam difficile est ad ventrem orationem habere qui ani-
mabus caret. Caton.

Fada in bibendi certamine victoria.

Plures perierunt crapula quam ense obierunt
Prouer.

Non esse discrimen aut semel se occidere aut pluri:
bus actibus scienter Gerson.

Mors hominum felix, quæ se nec duribus annis
Ingenit et miseris saepe vocata venit Boëtius

Mors omnibus vorax suos dentes infligit.

Agapetus

In improbitatis certamine misenore est victor, quam
victus, propterea quod ille pluribus peccatis onustus
discedit Basil.

Fames et mora bilem in nares conciuunt. Plant.

Suis habere magnum honorem dabo tibi Imperium: Impe:
ra tibi: hoc regnum, etsi paruum est, nobile tamen val:
de ~~est~~ est et magnis honoribus cumulans suum regem.

Gravia bella fratrum, fratrum quoque, græva rara est. Seneca.

Fama repleta malis velocibus exolat alis;

Fama boni lente meat, invidia retinente.

In famiam domesticum malum esse quæ in domus pene:
tralibus nata, ubi paulum modo adbleuunt, furtim se do:
domo proripere, orbemq; peruagari.

Maledictus qui offert florem iuventutis sua Diabolo, et
fructum senectutis Deo servat.

August

Manet fons cum voce Coruina, qui non habet simplicitatem columbinam.

August

Nil mihi das viures, deus post facta daturum,
Si non es stultus, scis nunc, quid cupiam.

Martial

Ira quem admodum canes, caecas pariunt in minationes.
Mature itaq. expellatur et caprodatur, tanquam fera
priusquam dentes ac unguis producat.

Plutar

Semper in bello his maximum est periculum, qui maxime
timorist audacia pro muro habetur.

Salust

Neminem maiorem dilectionem habuisse quam ut
quis a animam suam ponat pro amicis.

Joh. 15

Et mors et somnus miseros felicibus aequat
Spos vigilantium hominum somnium esse.

Plato

Omnia nostra cura debet in hoc versari semper, si
possumus ut boni aliquid efficiamus; sin minus,
ut certe nihil mali.

Tullian.

Proterituz qui offert

Agnosco me parem non esse istis laudibus, sed
suo me admoneri ut ista exoquar, quae mihi tribuantur.

Nihil fortitudine indigemus si omnes iusti simus.

Agostolaius

Quod tantum malum fecisti, ut a tam multis satelli-
tibus necesse habeas custodiri?

Dionysius

An ignoras ofili, regnum nostrum haud fere ali-
ud esse quam splendidam servitutem.

Antigonus

Dura famos, trux Mars, postis grandiantur in orbe
An quaeris causam? Germinus orbis adest.

Verba docent et signa movent, et poena probabit.
Nisi subito in melius vitam conuertimus actum esse.

Nemo beneficia in Calendarium scribit.

Seneca

Cui enim cum paupertate bene convenit pauper non est.

Miserum istud et pressimum esse verbum habuisse et
nihil habere.

Seneca

Adolescentute utinam talis essem, qualis ipse tibi
videns: qualis autem reuera es, tales fiant hostes
mei

Aristot.

Tibi he sententia aule Hippocandrijus
Mundus quanto est blandior, tanto est periculosior; 19
nam cum aridat, fallit, et periculosior accidit. Omnia
imunde, quantos seduxeristi, quam multos decepti,
quot certe iam parte sunt in inferno positi! Quicquid est
boni in mundo, aut est presens, aut praetentum, aut
futurum. Si presens, est instabile: si praetentum, iam
nichil est: si futurum, incertum. Sola ergo perpetua bona
in celo vera bona sunt quae sunt semper stabilia, cer-
tissima, felicissima.

D. Augustinus.

Flora nouissima, tempora pessima sunt; vigilemus.

Quid prodest si omnes laudent, et conscientia accuset?

Aliquid poterit obedire si omnes derogent, et conscientia
sola defendat.

Gregorius

A recta conscientia transversum unquam non oportere quer-
quam in omni vita sua discedere.

Lucro.

Diuitiae externae quous seruis fugitius fugatioris sunt.
sed.

Virtus seipsa contenta est, siuo ipsa sui premium est.

Præbet edax victum, dulcedine foras abundat.

Samson.

Se malle inter inimicos iudicare: quippe ex amicis futu-
rum alterum inimicum; ex inimicis autem, alterum amicum.

Bias:

Luge peccatorem fortunatum: incertatur enim ei gladius
iudicii. †

Nelus.

Charitatis imago.

Duae caprae cum sibi occurrerent in ponte adeo angusto,
ut spatium non esset, quo altera iuxta alteram praeteri-
ret; mirabili arte non vim, sed viam sibi fecerunt: alte-
ra enim prostratum corpus in ponte ita collocat, ut altera
in sinu prostrato corpori, et transire per illud posset.

Ex Plinio.

Magis Dei meminisse debemus, quam respirare.

Omne tempus quo de Deo non cogitasti, cogita te perdidisse.

Bernh.

Decies in proelio mori malle, quam parere vel semel.

Curip.

Incerta peregrinatio, somnus aeternus, paucor divitum.

De morte Diogenes ait.

Bonus non fuit quem aliorum pravitas non probavit.

Gener. Beda

Pueri in ramo adhuc nihil commiserunt sed in radice perierunt.

Aug.

Irritare caue, non est placare suauē

Diffamare caue: nam reuocare graue.

Nihil est tam volucse quam maledictum; nihil facilius emittitur, nihil latius dissipatur. Cicero.

Coniux mea sic mihi morem gerit, vt non traictet negligens
tuis libros meos, quam liberos, quod videat me studio
sissimum, in quo hæc mea sententiā, maiorem etiā laudem
meretur, quam Plurina, quod litteras resicit, cum
illa sciret Guil. Budorus.

Quid videlicetius quam curam in recto corpore animi
gerere? D. Bern.

Oportet enim vt ille primum sapiat, q̄ sapientem querit.
Empedocles.

Hæc anima inuersione percutitur peccator, vt moriens obliuiscatur
sui, qui dum viuoret, oblitus est Dei, qui uiuones
vltro vitam nihil credunt, quo vadant nesciunt,
inuiti moriuntur. August.

Probos et innocentes defensoribus non indigere.

Triplicis lancea est detractoris lingua, qua vno
ictu tres confidit, dicentem, audientem, et eum infama de
quo detrahatur. Demosth.
Bernh.

Tum mentis oculi perspicacius videre incipiunt, cum
corporis oculi deflorescunt. Plato

19 Non semper errorum rami singillatim sunt ferendi,
modo rami ipsa fuerint amputata. August.

Omnis motus et saltus petulantiae est saltus in pro-
fundum cloacae. August.

Bono vino et suavi colloquio delectantur senes.

Beatum illum, cui etiam in senectute contingit ut sa-
pientiam verasque opinionis nos assequi possit.
Plato dicit et sic.

Quid iureat corporis decus, si animus sit deformis?
Gratior est pulchro veniens e corpore virtus.
Seneca.

+ Elymus Melior est bucca cibi siccus, qui cum est tranquillitas quae
domus plena matutatis animalibus in qua est contentio.
Prov. IV. 11

+ Vitium ventris et gutturis non modo minuit aetatem
hominibus, sed etiam aufert.

+ Nemo omnium ita amens est, ut bellum, quam pacem pro-
optet: Nam in pace filii patres, in bello patres filios se-
peliunt.
Cic. pro Balb.
Cic.

Et de Metuo senectutem non enim sda venit. Laonov.

Non habitus, non ipse color, non gressus eantes.

Non species eadem, qua fuit ante, manet.

Ex veritate pauca ex opinione multa estimat. Cicero

Ego si bonam famam servaſſo, ſat ero divos. Plaut

Nullus dolor tantus eſt, quom non longinquitas tempo-

ris molliat atq. minuat. Cicero.

Senescentibus membris em. tot vias animos indu-

ſtia beneficio floren iuventa retrore Valer. Max

Omnia natura contraria legibus, ibunt. Poeta.

Dux bonus atq. idem validus pugnator in armis

Disce iuſtitiam moniti et non temnite diuos.

Virg. Aene

Bona conſcientia dulcis eſt nutricula ſenectutis.

Pin. datus

Cur tibi tam lenis eſt, cur tam iucunda ſenectus?

Libera quod vitis tota iuventa fuit.

Mantuanian

Calum altitudine, et terra profunditate, et corre-

gum non eſt peruoſtigabile.

Medium tenuiſſe beatum eſt. Sapient.

25
Medicus quot habet faures?

Tres medicus faures habet: vnam quando rogatur
Angelicam: mox est, cum iurat, ipse Deus.

Ast vbi curato poscit sua munera mirbo,
Horridus apparet terribilisq, Satan.

Ita est vita humana quasi cum lucas ceperis
Si illud quod maxime est opus iactu, non cadit.
Illud quod coecidit forte, id arte ut corrigas non se est.
Serent

Tam prope mors orget, quam prope cornis aquam
 Nullam prorsus arcem videri inexpugnabilem, in quam
 onustus asellus auro, intronitti
 Aurum per medios ire satellites
 Et pertumpere amat saxa, potentius
 Sento fulmineo. Horatius

Grave quidem est paupertate premi, gravior autem Nota
 ditari non bene.

Nemini quoquam debeatis propter mutuum amorem
J. Sallustius

Et certe nunquam est vacua manus a muliere, ubi
 est arca cordis repleta bona voluntate. Gregorius

Amatores, qui redamari postulant, armis minime grati-
 santur, Reg. enim bellica, sed musica exoptant organa,
 qui amoris student. Leo.

Cui dolet, meminit, cui placet obliviscitur. Cicero
 Si amicitia in mortales, inimicitia mortales essent.

Alihil minus hominis esse videtur, quam non respondere
 in amore iis, a quibus provocare. Livius
Quero.

Vixisti mecum fortuna mater, nouerca

Me fugis: at poteris equa et iniqua pati. Grotius

Haec enim lex verae amicitiae est, ut qui diligit in prosperitate, diligat et in aduersitate. Et qui fingit amicitiam, perit et illo, qui adulteratam excudit monetam; quia ille in rebus, iste in anima fraudem committit.

Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci. Gregor:
Horatius

Iustitia praescribit, ut non minus nec plus quisquam amicum, quam se ipsum diligat. August.

Non quam primum redibimus in gratiam, ac nugari desinamus, an potius expectabimus, ut scurris in res pocula fabula fiamus. Aristippus. Respondisset. Aeschines se libenti animo in gratiam rediturum.: Memento igitur ait Aristippus. quod cum essem nati maior, prior te accipiens. Sum Aeschines. Na tu profecto vir me longe melior es; siquidem a me simultatis; a te sarcinenda gratia factum est initium.

Procrastinatione nulla res pergitur. Demostrus

Vereor, ne dum perfectam aetatem expecto audacem et feruentem perdam iuuenutem. Aristoteles

Omnibus rebus iam peractis.
 Nulla fides est in pactis.
 Mel in ore verba lactis,
 Fel in corde frans in factis.

Veritas terram relinquit, calumniatores vendunt mensuram, deridendo se inuicem iuramenta consumunt, non aliter quam iurando solum. Dei memores

Ius et Leges miserae etiam ad parietem sunt fixa clavis ferreis, ubi malos mores affigi, nimis fuerat coquinis

Quid leges sine moribus vane proficiunt?

In cubare nos oportet ovis, et ingenio, et viribus, quo patriam a dominatione vnius liberemus

Is est amplissimus qui sua virtute in altissimum locum pervenit, non qui ascendit per alienius in commodum et calamitatem.

Virtute ambire oportet non famitoribus:

Sat habet famitorum, semper qui recte facit

Virtutem non oportet claudicare a parte altera, sed tam dicis quam factis certam et in segram esse virtutem.

Plaut.
Crill.

+ Dat probitas spociem, sed non species probitatem.

Voluptates quam faciles acibus habetis, dum sua
detis, et quam difficiles exitus habebitis? Dum sua
detis iniungitis, sed postquam suaseritis usq. ad mor-
tem animam pungitis.

August.

Nil tam impersum esse humanis affectibus, quam
diligere se diligentem, ut enim ignis non melius
accenditur, quam igne sic amor non melius ac-
conditur, quam amore.

Ambros.

+ Non facile diiudicatur amor verus et fictus, ni-
si aliquod incidat eiusmodi tempus, ut quasi
aurum igne, sic benevolentia fidelis periculo a-
liquo perspicui possit, cetera sunt signa communia.

Qui mente vivit, immortalis Dei vitam agit.
Qui vero corpore ac sensibus, Bestiarum.

Picco

Is qui immoratur apud vinum, hunc va: hunc con-
tentiones, hunc loquacitas, hunc vulnera impure,
hunc rabor oculoꝝ.

Salom.

Lex prohibens omnia delicta congerminat; non enim simplex peccatum est, non solum malum, sed etiam vetitum committere.

Augustinus.

Qui cum sit opulens nequit quicquam facit.

Hunc si esset pauper, quid non facturum putas.

Antiop.

Quidquid delirant Reges plectuntur Sibiri.

Agamemon.

Melius enim est occurrere in tempore, quam post exitum vindicare.

Cuiusq; prauum maleficumq; ingenium est pena neminem excipiet.

Seneca.

Iniuriam qui facturus est iam facit.

Seneca

Par est delinquere et delinquentes non prohibere.

Agapetus ad Iustinianum.

Quisquis patitur peccare peccantem, is viros subministrat aduersus.

Arnobius.

In cuius manu est ut prohibeat, iubet agi, si non prohibet admitti.

Salustianus.

Quid desinat obuiare, cum potest, consentit.

Augustinus.

Soepe hinc populus penas vnius iniqui

Proculus ad illud Hesiodi.

affirm
Crimen vel poena paterna nullam maculam filio infligere potest.
Namq. unusquisq. ex suo admisso, sorti subijcitur, nec alieni crisi
minis successor constituitur.

Calistratus Juniors. ex Platone.

+ Neminem natum liberum esse, neminem seruum, hac postea nomi-
na singulis imposuisse fortuna.

Albucius.

Qui non repellit iniuriam a socio si potest, tam est in vitio,
quam ille qui facit.

Ambrosius.

+ Non devertandum esse nisi summa necessitudo, aut summa
ocasio illata est.

Emilius Paulus.

Sapientes pacis causa bellum gerunt, et laborem spe otii
sustentant.

Bellum pacis et negotium otii causa institutum. Aristoteles.

Bellum ita suscipiatur, ut nihil aliud nisi pax quaesita videatur.

Licet.

+ Nihil ex Rege victo praeter gloriam sumere.

Seneca.

Bellorum egregii fines quoties ignoscendo transigitur. Tacitus.

Inutilis miles dicitur qui signum receptui datum negligit.

Seneca.

Liquet etiam in bello fidem et iustitiam seruari oportere. Ambrosius.

+ Fides quando promittitur etiam hosti seruanda est contra
quem bellum geritur.

Augustus.

- + Nulla nobis societas cum tyrannis sed potius Summa distractio est. Cicero.
- + Non est contra naturam spoliare eum si possis quem honestum est nocere. Cic: de Offic.
- + Parendum his quae pars maior censuerit. Dionysius.
- Omnes decreto obsequi tenentur nulla admissa excusatione. Appianus.
- + Quod pluribus placuisset cunctis tenendum. Plinius.
- X Annona sua ut quisq. contentus esset de preda hostis non de lar. Aurelianus ad Popiscum.
- Byzimis provincialium viveret.
- + Qui ea facit et machinatur, quibus ego capi possum, etiamsi nocere viat, nec iaculum emittat, hostis mihi est. Demosthenes.
- Optima conciliationes quae iram, et offensarum memoriam delent. Dionysius.
- + Patrior facile iniuriam, si est vacua a contumelia. Apud Baucium.
- Petere ferendo iniuriam inuitas nouam.
- ~~AD~~ Liberos cuiq. ac propinquos suos natura carissimos esse voluit. Tacitus.
- Præstare fateor posse me tantum fidem. Seneca.
- Si scelere careat, in terim scelus est fidelis.
- Inuidia seditioni molitur exordium. Demosthenes.
- + In reos Maiestatis et publicos hostes vis homo miles est. Tertullianus.
- Ego ream non laudari desidero, sed absolui. Seneca.
- + Beneficium superueniens iniuriam apparere non patitur. Seneca.
- Est pena modus sicut rei reliquarum, et quodam mediocritas. Cicero.
- Dupliciter pe nas merentur eo quod ex bonis mali facti sunt. Credib.

Pietate sublata fides etiam et societas humani generis, et una ex
cellentissima virtus iustitia tollitur.

Cicero.

Mente qui prudenter pollet is magistratum gerit.

Euripidos.

+ De occidendis aut non occidendis animantibus ita sermo habet:
qua iniuriam faciunt aut facere volunt quisquis occiderit
purus est, adeo quidem ut hoc fecisse quam non fecisse sit re:
ctius. Ea que iniuste nobis noverunt omnino et oia fas occidere.

+ Quae vero de vulpibus, et de inimicis serpentibus scriptas, ea:
dem in hominibus facienda videntur.

Furem, et latronem qui quocumque modo occiderit, sive manu, si:
ue infatu, sive suffragio innocens est.

Democritus.

+ Neque accusari quengquam crimine capitali iusto licet.

Laetantius.

Nonnullus illos puniri qui in nos calumniantur, sufficit illis sua
gravitas, et rerum bonarum ignorantia.

Iustinus

Aequum atque iniquum Legis imperium feras.

Seneca

Si Magistratum generaliquem verberaverit ipse reverberandus non est.

Aristoteles.

Res publica in oculis, et privatae res salvas facile praestat, publica
procedendo tua ne quicquam servet.

Liivius.

+ Quod commune est connectit civitates, quod singulorum dissipat,
quare et publice et privatim utilius est ut publica magis quam
privata curentur.

Plato.

Laeso doloris remedium, inimici dolor.

35
X. Infelix sane et miserandum bellum est, quo plus amicis quam hostibus nocetur, ut non vincere hostes melius putem, quam amicos perdere, servare amicos ne vel hostes sint.

Extinguere hostem maxima est virtus Ducis.

Kero.

Servare viros maior est Patrie Patri.

Seneca.

Altera Heronis in Tragica scena vox est, et hoc satis ut saeva et iniqua sit: altera Seneca, et quid nisi ipsius sapientiae oraculo formata.

Nulla potest esse diuturna gloria quam labor strenuus et indefessus primum non anteciperit Cicero

Magnum inter faus sed dat mihi gloria viros.

Non iuvat ea fauli leuta corona iugo.

Malum probe quiescenti non est moriendum.

Quae absq. ratione fiunt omnia sunt turpia.

X Quae vero cum ratione omnia decora.

Pheloi

+ Immodicis brevis est aetas

Virtutem posuere dii sudore parandam. Hesiodus.

Alta cadunt vitibus virtutibus infima surgunt.

Hoc te mons scerilis vallis amena movet.

Mors.

+ Ca mortis est licentia ut armatos in bello trucidet, imparatos in pace perimat.

Quicquid habeo nec sordide custodiam nec prodigè spargam. Seneca

128
Nihil magis placet quam quod
Nulla namq; nocebit aduersitas

Si nulla dominetur iniquitas

Nulla tam bona est fortuna, de qua nihil possit queri.

August. Fiscus bonorum Trinicipum non damnis sed hostium spoliis augetur.

Cuius mortem amici expectant vitam oderunt.

Multos timere debet quem multi timeant.

Fortuna vitrea est quae cum splendet rumpitur.

Dies singulorum quinq; rebus impensa.

1. Ora.

2. De Repub. cogita.

3. De re familiari.

4. De Amicor negotiis.

5. Conuiuare non sum
puro sed salubriter, et
iucunde.

Peteris mortalitatis malo fit
ut aut in superstitionem reli-
gionis degenerent, aut à
caelis ad summum commoda
abducantur.

+ Timor Domini apponit dies et anni improborum abbreviantur.

+ Ne quid nimis videro ubiq; medium seruato. +

Quod exallat intus est querendum.

Mane quid facturus, sero quod foreis.

Magni animi est magna contemneri ac mediocria male
quam nimis.

Seneca.

Non lapidibus et Picturis, sed inhabitantium virtutibus domus 37
decoranda. 18.

Alienis torqueri malis aeterna miseria est.

Alienis detectari malis voluptas inhumana.

Regnat. Qui liberz viuit.

Sicut diuisiones aquarum sic cor Regis.

Marcum blandissimum quereum ad cuius conspectum nulla potest
durare tristitia, nihil tam malum, nihil tam reuers in
cuiusquam pectore fuerit, quod non circumfusus ille peri
maliciat. Cuius non lacrymas illius hilaritas suppressit?
cuius non contractum solitudine animum illius argucia
soluant? quem non in iocos vocabit illa lasciuia? quem no
in se conuertet et abducet infixum cogitationibus illa ne
minem sauiura garrulitas? Deos oro contingat hunc
habere nobis superside in me omnis fatorum crudeli
tas labata consistat; quicquid matris dolendum fuit
in me transierit, quicquid auia in me.

At qui fatum de bello, ante bellum perueniat compositi et as
ptanti qui tumultuosissimus est idem facile excipiunt.
Inter caetera mala, hoc quoq. habet stultitia.
Semper incipit viuere.

In Republica negotiis. T
Duo semper ante oculos habe.

Primo. Iura vetera non violentur.

Secundo. Cum hostibus aut pax certa, aut bellum iustum. +

In re Familiari præcipuum. T

Sumptus census ne superet

Amicos semper ope, consilio, opere, iuva. } +

In Conuiuiis hæc obserua. T.

Ubi et potus ut salubres

Colloquia primum gratia.

Post facunda.

Potest etiam Symphonia non sumptuosa animum delirere.

Val. max. p. 1. Vitia accusare aliquando facilius quam vitare.

Ambr. Ps. 118. Qui aliter facit quam prædicat, verbis suis ipse se accusat.

Fab. 1. l. 2. Pertinacius hærent quæ deteriora sunt.

Aug. 1. dul. id. 10. Quo crescant colerius ut sint, eo magis festinant, ut non sint.

Inuidia tacite, sed inimice irascitur.

Quid. Virtuti inuia nulla est via.

Silius. Ipsa virtus sibi pretium.

Aug. l. 19. Qui periculum quantum cauere potest non cauet
magis tentat DEUM quam sperat in DEO.

73 + Fides ut anima unde abiit, nunquam eo redit. *Cicero*
Sibi quisq; dat mores conditionem casus assignat.

+ Nunquam aliud natura, aliud sapientia docuit. *Cicero*

Beda. Mali nihil habent in caelo. Boni nihil habent in terra. *Cicero*

Mortem optare malum, timere peius.

Inuitum cum retineas abire incitas.

Cicero Maximum eorum quae sumus, est minimam eorum quae ne-
scimus

Lucrum sine damno alterius fieri non potest. +

Homines nihil agendo, mala agere discunt

Omnium mores, sed tuas in primis observato.

+ Qui parit malis, nocet bonis. +

Propter iniustitiam transferuntur regna degente in gentem.

Simulata sanctitas duplex est iniquitas. *Cicero*

Porcius Remota iustitia quid sunt regna nisi magna latrocinia *Cicero*

Fortunam citius repones quam retineas. *liberalis*

Magno cum periculo custoditur, quod multis placet. +

Invidum ferre aut fortis aut felix potest

+ Non est in cavendo difficultas nisi cum sit in habendo cupiditas *Cicero*

Seneca Hel. Altius praeccepta descendunt quae teneris imprimuntur aetatibus.

Plat. de libe: Puerorum animis teneris disciplina facile instillant.
ut educ.

Et pro Zundt. Et discere et deducere aetate confirmata difficile est.

Virg. l. 4. Non tantum colendus sed etiam perfectius imbibuntur quae
discantur a peioris.

Eliz. + Patientia est ornamentum, custodia et protectio vite. +

113. + Dum plus volumus etiam quod minus est solemus amittere.
Iustin. - Vera amicitia inter bonos oritur, inter meliores proficit,
lib. 19. inter optimos consumatur.

Martia Catonis Filia minor rogata cur a morte mariti nollet
iterum nubere. Quoniam inquit non inuenio virum qui me
magis velit quam mea.

Aul. Pater filium prope rantem in Castra Carilina occidit inquitens:
Ego te non Catilinae aduersus patriam, sed Patriae aduer-
sus Caehilenam genui.

Spem, vota, timorem.

Compositus placido, sine relinquo aliis. Lips. Epist. 5. lib. 5.

Eliz. + Scelus timoris parens est.
Securitas innocentiae,
Qua latus suum omnibus credere potest +
Sustera non possunt. Phil. Scit. lib. 1. Charta 133.

Nulla enim remedia quae vulnereibus adhibentur tam fa-
ciunt dolorem, quam quae sunt salutaria.

Cicero in Epistola ad Octavianum.

ignoscere prelibrum.
Eleg. Tam misero, sanæq; genus, vidisse procatem. Claudianus

Principis est virtus maxima, nosse suos. Martialis
Purpura tua cultores aliquot efficiat, non Dei.
Ex Themistocli dicto apud Socratem

Montium Rex Deus est. - Augustinus

Eleg. Duo adversissima vicia mentis, avaritas et ira. Cx Græco

~~Eleg. Principis est virtus maxima nosse suos - Martialis~~

et si quis prima penuria colat.
Sera tamen talis poena venit pedibus.

Præcipit Sancta Synodus nemini deinceps ad credendum vim inferre. Cul enim vult Deus miseretur, et quem vult induvat.

Eleg. Imperantis Felicitas, in subditorum felicitate consistit. Grotius

Quod si in paupere magna laus est, sic uti fictilibus quasi essent aurea: Non
minor est laus in diuiti, sic uti aureis quasi essent fictilia pa-
riq. contemptu.

Infirmi est animi non posse pati diuitias.

Solos sunt diuitia, qualis animus possidentis.

Diuitia inflant superbiam, libidinem accendunt, implicant animum cu-
ris, adulatoris attrahunt; arrisores diuitum et arrosors.

Religio peperit diuitias, filia deuorauerunt matrem.

Sub diuitis corrumpit imperium, quod creerat sub paupertate.

Ebrietas infra praecedem, qua Deum imaginem vino mergit et obruit,
qua corpus enervat, rem dilapidat, famam decoquit, et homi-
nem vertit in spongiam qua impletur ut depleatur, et depletur
ut impleatur.

Plane haec sapiunt atheismum, cui ludus est, trahere scripturam ad vi-
diculum sensum.

Et cetera. Non secus ac.

Canes mundissima quaeq. loca quaerunt qua immingant, ita homines
impurissimi eligunt optimos quosq. in quos virus suum euomant.

1. Diskurs o Interesie Hiszpanicy.

Hiszpania jest jakby głową Europy, kiedy Ocean iey stoi
za granicę w morzu mediterraneo, oddzielając ią od Afryki
maiąc montes Pyrenaeos, przegradzając ią od Francuy. Za-
go tedy wielkiego Grolestwa, tak zacnie położonego pochodzi
wiele stanów rozproszonych na różnych miejscach świata.
Philip który się na to był wiał aby to jęste rozłożyste pa-
ństwo iako ieno można na najwyższy stopień gębności wy-
dział potuzując się być mniej szkodliwym do rzeczy wozeni-
nych niż do praktyk takiego rozsądku y rozumienia był
ze Monarchie nabyte skwapliwie prawie nagle na krótkim
czasie, przez walkę znośći meństwo możnych Długob y Ho-
tmanów nierównie są mniejzey trwałości, niż owe (monarchi-
e Monarchie) które postanowienie swoje mają za uwarunko-
wa, a grunt y fundament w sobie mają. Maximilian. Rana tego rezultatu
taka jest że tacy nielicz nabywacze, w tym tylko myśl swoich
zatożili y staranie położyli, aby Państwa swoje iako najbar-
ziej rozszerzili, mniej dbając o to aby się prawa ustanowiły
y zachowały. A ci którzyś sobie na pomoc przybieć rają, postę-

liwie nierówni daleko im bywają, do tego zwyciężeni, mając re-
szoze w swiezy pamięci przewoze wolnosci, przewazą swo-
bode, albo wspominając sobie przewoznych Pando, barzo ta-
twie się do iakiej odmiany na mowie dadzą, byle ceno kar-
ki ziarzma zwycięzicy swego omknac mogli. To tedy sobie rozwa-
żając mądry ten Krol wcale siebie postanowił swoim domytem
w tej sprawie postąpić, a tak obrat swob kony się najłatwiej,
zgadzając z jego fantazją niedosięgniową. A to tak ze wymyślił
przedsięwzięcie swoje pedzić one wstawicznie pokonywać i
zmyślając. Na to tedy Stolicę Państwa swego obrat sobie
w Hiszpanię aby tamte czasem gorzeć odległe czlonki
rozgrzewał, i aby ją przytomnością swoją znowem czasa
wysoko i zgodzie zatrzymał, siciąc tym czasem rostecki
po całej Europie, misterne mi fortelami swoimi przedsięwzię-
cia, otoli przenie wtakich terminali zostanę, ze jego sukces-
sorem nie cięższo byto do skutku to przynieść. Oto tu mamy Pla-
ximy, które się do dzis dnia tak oracula przestzegają, które
własnym Interese Hiszpanicy mogą być nazwane.
Pierwsza Maxima jest Strony Religii, iako sey która Summa
nie obo nie zuiąc, wszystko czynić i pentować kate Lu:

51
działom y narodom. Naprzód tedy trzeba wielką goślinością
znać Religiję Catholickiey, aby mogła być stażącym in-
strumetem wężych to imperyals, trzeba to Papieżowi wygo-
wzić, że niemożie lepiej eminenie y powagę sobie po-
deprzeć, niżności roznieść, iako wynosząc Hiszpanię a op-
promniać Protestanty. Trzeba wzmowie wdzazęta włoskie
ze obrona Hiszpańska, stoi za filar Kościoła broniąc go
od wiszycy Panstw ze Hiszpania niemożie wpuszczać cudzo-
ziemców do Włoch, przez co Religia w swojej porce stoi ka-
raby przez takie commercia y pospolitowanie miasta być
spługawiona.

We Franciey kiedy się znalazł Protestantowie a kiedy Catho-
licy gorę wzięli, trzeba króla poduszczai aby się wygładził
A w tym też v Papieża pilnie nalegać aby y on w tym poprze-
cował, a z drugiey strony Ewangeli kom nieznamnie bebenka-
podpisać, ogniki znęcać, dopomagać aby się buntowali aby
tak wewnętrzna wojna powstała y wшыtko Królestwo na-
wzięła. A reszty Król postregeć do czego ta służba wada
zmięra, y nie chęałby na to pozwolić to mieć Catho-
licy na niego powstanie, niech yś promotorem Heretykow na.

zywaia, a pomagai im y dodawai posilku iaku naypotężniej
przeiwko iel Krolowi, y Papieza do tego zarzyc iesli moze, bo
iaku koloniek kostka paelnie trzeba sig wstowoi aby sig to Kro-
lestwo samo wyrisokrzy, iaku to ktore wszedzie na prze-
szkodzie iest zamystom Monarchiei Hiszpańskiej.

W Anglii Kiedy Ewangelicy są Panami, trzeba sig postarac
o pokoy z tym Krolestwem iakim koloniek sposobem aby swoią po-
tega, ktora ma wielka na Morzkremu Hiszpanowi w Indii ad-
nie zaszkodził, tam bowiem są iego naywieksze skarby. Potym
wierz aby pod tym protektem dobrej przgiarzi on Hiszpani-
mogł Protectorem sig stac Catholicow ktorey są w Anglii
Do czego haniebnie sluza szkoly na to wymyslnie fundowa-
ne we Flandrii y Hiszpaniei, aby tam miody iacoblicka
Angielska byta zaprowadzona w wierze Catholicickiej. Trzeba
tedy miedze na te miejsca przywabiac wzrodliwosci qkto-
ra sie iey tam pokazwie poniewaz tam odprawiają nauki
swoie nie za to mie placac, poniewaz Theologia ktora tam
bradnie obrecaie niezennictwo, zastugi Krolestwa niebie,
skriegs, tym ktorzyby zyczyluie godności Hiszpaniei wywyz-
szali, a to wszystko kosztem Krola y oyczyzny.

W Niemczech kiedy wyprawdzie najwyższa zwróciła się
 Cesarzowi katolicki, ale cesarz z Ewangelikami dostojen-
 stwa tamtecznego wzięli strażnikami są. trzeba zabrzemywać
 koronę przy domie Zakuskin, który z Hiszpanij wy-
 śledził ten bounon barzta, forteca jest przeciwko Ewan-
 gelikom, ten tedy zdobici trzeba tępem Ewangelikom od-
 rzętym, a to pod protekstem inary, bo y to ze się tym ma
 nakładać. na wyprawę Turcką.

W Prowanczarckiej Ziemi kiedy dostojenstwo jest rozdzielone
 między dwie strony trzeba iednym przeciwko drugim go-
 budzić, katolikom napawać tą nadzieją, że się Ewangelic-
 kow zdołają owożać, atak ieb tym czasem zobu stron
 tą zabawą wfacigować, aby się kiedy tego będzie potrzeba
 na siły zdołają mieć.

W Inderlandzie kiedy katolicy nie mają przewagi, a skoro
 kraj tak długi wojny krwawe mieć mogli podbie pod
 iarem Hiszpanskie. Trzeba tedy taką sztuką na-
 nieć zadowolnić aby im przez długie Indurie na ostatek
 mieć zgaręsi wypadł, a w takim uiszeniu albo odpo-
 czynku podnieść bismata któreby ie iednym od drugich
 odszczepiły.

Azeby się porządek w tym dobry przeszedł, potrzeba po-
stać się do wtorego punktu który się w tym zamyka, aby
były zachowane korespondencje we wszystkich wsiach,
stamerch; co się najlepiej sprawi przez listy, gdyż bo-
wem wszędzie cześć szanując, albo też przez Anichy
przez Kierę, którzy swoją swą na karcami card sita prze-
mogą, wolny też przystęp mają osobna do domów wiel-
kich, albo przez pieniądze któremi się nabywają wieru
confidencji, w tym zgoda nie trzeba skepticismu narabiaci.
A nadewszystko się tego trzeba trzymać, aby się przy-
szli przedniejsi Dworzanie, Urzędnicy, Paprowy
Kierzący, mowili, aby oni powagą swą obdarowali i za-
brani, i obojętnie się bratnie mogło, na przykładu
Kiszpanicy, albo innym którzyby przymerwsi statko-
wali między miastem v Lanow ziednać, albo i uł-
winkiem i jakimkolwiek sposobem w przetrząc.

Tzeci punkt zachodziei commercio i traktowanie, któ-
re trzeba zlecić osobom miłującym i serwilnym, trzeba
zawsze osobie polecać i tak by jakoin zdużać i zdać
aby się tak dłużej wbesię czyli, abym czasem się wbro-
ić i namęgotować nie pod ziewanie ^{na} gadłby uderzyć.

A kiedy się wafci ze dwoy z drobniey bysł się zyt
 z sobą kostki gryzły, to się darcho w to wywaci o wgo
 dzie wzchomo myślić, albo sędziać abo redna. Tem
 się dać obrać, a kákolubnich się zdarzy to przeciw sta:
 pic aby to o co się wadzą v mego w zakłudzie zostató
 a kiedy można barziej z przeciwku sobie zaciążyć nieś
 do stań powróci, albo zgóła na rednego stronie scanga
 a z dohyozą drugiego z nim się dźwieć, a zai dźwieć wfy.
 tko wciąg z wólow na koszu odbierci. Trzeba mi ówe
 pki wiać z adney skarczy wstawai się we wszystkie spaw
 wy sąsiad swóci, a drugich ról żywo do swóci wta:
 snyś nie przypuszcaci. Jako zwłaszcza nie przy puszcaci
 Funerow do spraw wólow, przychadzić im na:
 wet y przystęć do wóci abowiem oni sami są i, koo:
 rzy mogą powariowai zamysty hiszpańskie w tamtych
 to krajach.

zwarty Fund w tym zależy aby zawsze była metka go:
 towości wócienna, tym sposobem bawem poddani mogą być
 w postu pensynie zabrymani. Są sędzi w powińności,
 może się też zabierci im prozom nie przyjaństwu, może

ie obskoczyc iestliby nieczynnymi byli, a mianowicie moze się to przy-
dac narozne okazy niepodziewane.

Piąty Punkt jest w którym idzie o Reputacij, który choc się zda
pochodzić od tych czterech punktów pierwszych, tedy przeciw
kiedy się głębiej wto weyrzy, sam przez się czyni piąty ten
artykuł punkt abo Maxime, ktorey iestli nie nad inrze Hi-
szpania zurelkiem swoim fortelem zarzyna. Pomiwaz bowiem

Hiszpania dla swey gorliwosci, którą pata przeciwko zaradowa-
niu wiary sacnhli kicy tak się ostanita, pod ptaszczyhiem po-
boznosci kroye swoje sztuki, a w ludu wielkie venerowa nie
zaslugnie!

Drudzy też Kiazeta widząc otyd jego tak
Hiszpania. głębokich intelligentiów, boią się y mają się na ostroznosci
aby go iako nie rozdzierzili. Aż to wiele iest iasz dozna-
to, doswiadczyto y oczymisre widzrei mogło, że Hiszpa-
nia cum tanta prudentia et dexteritate w tractowaniu
fortelu y korzysci swey szukać umie, zadęca to monie yfe
te stany aby się przy niej wiazali y pod iey iakoby chę-
niem się zastornili. Terczo wszystkiej reputacja Hiszpa-
niiy rosie. Zaley iey tedy natym (albo iey tedy rate-
rejte tozjt) aby w poboznosc na przeciwy wielkierz miata
Jest to rzecz, która się zda lekką na weyrzeniu, ale znaczny
swoy ma skutek, y choway to wszystkie Kiazeta na tey maxi:

57
mie się fundują, żeby się przy przedwie ostali. Miatały imie:
dy Hiszpania tego zaradzić; a to im większe są rzeczy im:
przez nasz wyszyd Stanow.

Wielka ta Maszyna złożona z takich wielu części, y iakby swa
mielkoscia swym ciężarem wieczniona, porusza się temi matemi
instrumenkami które moc swoje tracią, byleś je odłhnył y wyją;
wrt.

II. Discurs ô Interesie Franciey.

Francja położona między gorami Alpes, a między gorami Py-
reneyskimi, obtoczona albo opasana jest dwiema morzami
y zda się że iey to przyrodzenie podałoby aby się opponowała
zamyślom tej swey mocney sąsiedzkiej. Jest boarem ma-
sto groble przeciwko temu strumieniowi, a iey położenie jest
tak wczesne, że może zagroździ drogę y tony do członekow
wtedy to Monarchiey sobie przeciwney. Ale ponieważ nie doszy-
na tym, y przez to dostateczny odpor nie czyni potędze Hi-
szpaniey, o tym iey przemyślwać trzeba y natym iey za-
lezy, iakoby iey Maksimy e diametro Maksymom Hiszpani-
skim pranie wbrut się sprzeziwiał.
Henryk Czwarty, który naynieścisł stós wybrzumat, tej to stu:

czney chytrosi, lepszy iż, też poznat niż kto przed nim
poznać mógł, i tak ten który doświadczył, najpierw tedy
dy postanowił własne Interese Franckie jest aby się od
punktu do punktu wszytkim Hiszpańskim sprzeciwił.
Jeśli tedy pierwsza Maxima Hiszpańska jest aby Ewange-
liki przesładować z iż tupe, własney korzyści szukać.
Pierwsza Francka nieś taka będzie, aby Catholicy obra-
czyli ze podłym skryta zarada, zaległa się. A nadewsz-
to dać na wyrozumienie Stolicy Rzymskiej, że te obie-
trawie o nie oszacowane skarbaś. Zdrzeż stawa Ewan-
gelickiego nie są wymyślone, tylko na to aby Monarchią swią-
przez wywyższyła, czego dopięć nie może zśliż w tym
Papież niepostawcy, którego eminenca złośności nabawczy
na bywa przez obłotywanie sita ciężoty y możnych Stanow (Prze-
siańskich) (przez to kiedy sita ciężoty y możnych Stanow
wrowney mierze widzi y iak na wadze położonych że
się jeden nad drugiego brawić nie może) że dośi rożney
wiany z ciężoty y stanami Ewangelickimi, tedy by prześ
wolała słyszeć o ied nawroconiu niż o ied zgubie, wprawia-
jąc ich że nie mając wzgląd na Religiję Staramie będzie.

miata vsilne o ciez zabowaniu, y pomocą piaty beczie
 przeciwno tym, ktorzyby się wazyli turbowaci abo odmie-
 nie co wiedz stanaci, y wolnoscias. Traktu wtora
 Hiszpaniska Maxima, jest formalnie zarzyc suyed core:
 spondeniiy, to tacz Franuska beczie mieć ozatę osto-
 zności owsio swoiois. Kieszka po wydawai piemię bze na
 szpęgi, pensie dawai, y tak inia domosi mieć owszyc-
 lami wosię dziecie vsasidawo, y aby mogta kiedy tego po-
 trzeba do daci posilku stalym sera zabwozozym, y pe-
 wnie tyis ktorzy się pnyfio, y namowic dali, inia pa-
 wie tyis ktorzy się obomazali, nawet aby wewszycium
 mogta przerwai inelligencie Hiszpanskie.

Dequ
 Co się dotyore brzeiny Maxima o commercialis abo correspon-
 deniail, trzeba się postarai zehy się Hiszpania nie wda-
 wata wozadne Tractaty. przy ktorzyby y Franua z swey
 strony nie byta, a zwlaszcia we wloszeis kiedy sobie samey
 przyzalasora wrcad Sedrejs abo Mediatora, y penmety
 nam byta, kiedyby Franua nie byta obięta redne dzimi dmi,
 gremi się wchodzei do nich, ktore konieozmie musi zadbowai

sobie pski i jedno będzie chwata odporu tak miękkię potę-
dze, pski będzie chwata byde miasto baszty wszękiego strze-
nia pstrwa, wolności y swobody. A osoby ce które się obiorą
do traktowania z Hiszpanom, muszą byde Phlegmaticzne, ied-
ne od Humorow niekretylinyjs; iakie mogą w Francuzach
gania, zedy Hiszpanom zedy nadzieie zbie którą w swoich
odwrotkach y przedłożeniu spraw psklatają, y ktoromi
się zwykli srodze przybyły.

Toż warte sęj silami zbie oręba, a boniem żadne perswazie
zadne strasne protesty wojenne tego nie stowią, ktorysię
wzajemnie mieczem opasat. Ma tedy Franca pomieszo-
wawszy swoje interesy potrzebne Roszby na to się pre-
sawdzi aby inelky godności wojenną miata, mając w kła-
kie dostateki kłomu nie kłaniąc się nikomu onie, w psak
ma żołnierca, municie y piezicobce, niezauważąc zni-
słody nie. A byle te maximy, pomniejszając się przesobczędy y
do cawentrey przyszy, reputacia którą się Hiszpania sry-
ci y Roszby tak bawko ostabie, a Francuska czas podnie-
nie się. A inie kłazeta y stanowie szresciansey mi dżąc to
potowanie w psawad na bedę serca, y wie bożę się raz na
potym pochłonia przyszy, aż się do tego kłony się przyszy
stat iud obrony y kłazowania.

III. Diskurs. ó interese Kiazat Włoskich

61

Włoska ziemia będąc do kosa otoczona gorami Apes y mari
 Mediterranco po oczyszczeniu y wyprzątaniu gub czkicb
 narodow koczuy jey tak dlugo do kuzaki szturmbi miata
 byta o niczym innym niemyslic, ieno iakoby się sposobnoscia po-
 tozenia bronita, iakoby się zawasta, zastornita, iakoby swoje
 interese od interese nijszych Kiazat tak oddalita iakoby jey
 Panstwa od nijszych Panstw są oddalawae. Izaiste do brzeby
 ta wozymita, kiedyby się przy tej Maxynie byta ostata, Alate
 boudem Kiazeta mogli się walc podskrypta mor niemy, jedy y
 tak bezpocznie wyicdo miok swoy branic. Igo bliwszy się
 bourem, między sobą na sturęg, aqualitatem, nie mogli byt
 zaden nie tentowac na mnieysze, a naywyż sa zabierob.
 noji rozdawszy między się Panowanie nad tą Provincy,
 mogta barzo snadnie nie przy puszcaci zalnogo zbystadec
 do mialowozji osprawad swoich. Ale skoro Krol Hiszpan:
 shi wo włoszech stocz ptozyl, y skoro opanowawstoy rei-
 den y dnuzi koniec uszypho na swoę stronę przewarzył
 takie generalne interese w takiey sprawie Agzeta wstoy
 nieli aby przy namygniey redne wrota zaidowali wolne, aby
 się opresiey zabney. wsozedz mogli, koraig strazy tak o-
 gromną feyterę.

Achouay dla tey przyczyny im naszym zależy, aby swoje in-
telligencie mieli z rękami Hiszpany, tedy zwłaszcza a mianowicie
cie dla przed przyczyn mają się imie starać w Królestwie Fran-
cuskiego. Naprotąd że to w sąsiedztwie, y z cieżką snadno ra-
tować morze, tak morzem jak i lądem. Powtóre że to Eole-
stwo dziwnie przed wielką kupę ludzki wystanie może
a powrócić y na koniec, że przez to Hiszpana nawodny
brzytni mogą y w pomocnosci bez czego by się powzię bar-
ziej na nich srożyć.

Druga Maxima która się do wolności zależy jest aby w zgodzie z y-
li abowiem by tam żadna wojna nie mogła powstać do której
by Hiszpani albo Francuzi nie chciał przynieść siły, a przy-
mieszawczy albo jednej stronie pomagać albo iednać. Po-
tym też uważać trzeba, że kiedy by wojna w tey prowincji
nie powstała, to by nie bezprzez konstancie największe było zru-
szenia wiele wymyśleń które teraz wiemy.

Je to tedy dwa punkty są na których interese Rzeczyposp.
włoskiej ogółem polega, y dobrać by się wprawdzie ha-
redzie, że tym miarować mać, tedy przeciw znajdować się
w każdym stanie osobne interese. Rzeczyposp. Wenecja
względem rozszerzonego Państwa tak w morzu jak i na lądzie,
ni, względem tak dobrego y mądrego rządu y porządku.

względem też tak starożytnego postanowienia mianowicie
 od dwunastu set lat, bez wszelakiego wątpienia i zpra-
 czania jest namorzem, we Włoszech po Hiszpania, po-
 nieważ też i ona przewzięta, która wzięta wsta-
 ny oswoim własnym zaobowiązaniu, i one stricte i nie-
 koczata wymiagają się osobna za interese generalne ca-
 łej Wschodniej Ziemi.

Prócz tego czas dla osobliwych względów i przyczyn był
 Maxime sobie ulubita, żeby wstać i cznie porozumienie miało
 z Turczyńm, w której sprawie koszty dynamniej maza-
 tnie: Łatym się też bardzo budnie, aby kiedy i w bieżą-
 wzmiecone wojny przedwzięta. A tożby sta-
 nie i infly i w końcu wstąpić mieli czynić, lecz dyfety sto-
 sera i mowosiu mieli.

Jeż onie, bliwa też przesoka braci Lapreżoni i Hiszpanowi
 aby się nie wyrosili. Isos ta nie odmienna Maxima i usz v.
 wszytli i dżęzaj wzięta też aby się nie do przusocato są,
 trawoni narzyp męłm wroci. Tedy ona iahos nie pos podnie-
 zanną się hydż pokaznie potępił dwoic Panow abo Poter-
 tatow. Cież dżęzre infly i dżęzaj Włoskiel też podnosi
 wodług tego iako wabra sobie hydż przyteczno.

IV. Diskurs. o interese Stolicy Rzymskiej.

Interese Stolicy Rzymskiej nayprzewszce to jest aby rahu ze mo-
more ostabita y bmnieyszyta wielkosi potegi Hiszpanskiej,
abowiem grunty te Kosickie (rahu ze zonia) albo Stolicy Rym-
skiej, tak sa przylegle Hiszpanowi, ze kredyby do tego ma-
to przyji. zaly sie Hiszpan wyprzeht stworzy byt protecto-
rem Surerey Stolicy, kredyby nie podybniel sie pokusit nato
tak szkodne Panstwo, y idiatby ztroyt te dwa homie kto-
re i wziego sa.

Potega tweretow y wielkiego szarcia iwe bez tego z naradne
przesluda jest Stolicy Rzymskiej ktoraly pewnie kredyby
nie to raz obadwa Kolby byta opanowala. Ma isht tedy
zprzyt aby te Panstwa przynamniey medney mierze
zabrzymala.

Ma to sa maximy narby generalne. Sa aby te trzy specid-
niey, je stolicie Rzymshy, za doobzyc. Pierwsza jest aby Cze-
dla swoy psowrytkim surerey zabowata a to przez swie Sur-
bowne osoby, ktore poteznie ma bronie od Politykars y wnies
nadzreig swoig y sety pokladat.

Wtorna Maxima jest wzytym aby sie wrytkie szarcza bali ps-
nunowyt excommunicatig, a me cresso nimi przeciw narabie
boby hesobie zas lekce wazyli.

Treca Maxima ta jest aby Rzym Papiezow swoied tak miat

na baczem i na wodzy otrzymat zeby zadem zmiat nabyc
nie mieliby zdołał kosić w tym, a bo zeby zadem dla swego
prywatnego przyrzec mi takiego mi porządek by um pro-
cedurę Policyi Przemysłowej mogło być.

Ważnym byłoby mi się tak znaleźć, interesy i w tym. Działalność
skąd, albowiem oni albo mało co sami z siebie przemoga, a tak
nie wiele na nich zależy, albo dłużej tak żałoby, jeżeli ani
się nie smierzą się znowym orwać, ale tylko przedstawia-
na zdaniu tyś koczys iś sobie pozwoli maia.

Tuż tedy na koniec tyś o dzieje Szwajcarii przyjdzie
mnie. Państwo tego dzieje tak jest, że jeżeli
kim w ten sposób tedy w tym wie ze jego sbrana pa-
wary. Carol Emmanuel który to najpierw dał zna-
cie Szwajcarii Szwajcarii a polowy a wojny Państwo to
skąd w swoim zakresie, rozumiał ze Państwa
tego interesy także miały być, aby się miało raz przy-
francuzie drugi raz przy Szwajcarii, według tego ra-
koby się zdarzyło albo temu przypuszczano było, a to jego
celredyng był. Nie dawano się tedy w żadne traktaty, któ-
re się z jednej i drugiej strony stawały. Tak to jest,
ze wahać się tak nieogarnionymi myślami, a nie dając

dla swojej ambicji przestać natym, co ma przyrodzenie
samo ograniczyło, radził bardzo temu przeciwnie y zastanął
się tym wnieśli w sobie swojej ze polezenie między to spra-
wowało, Zarządzić bowiem właśnie Szareira Sawoyjskiemu na
tym zakresie aby zawsze w przegrani z Francuzami ten
mu bowiem może pomoci, przycięć z wybitną swoją potęgą jak-
ciwkuie dniey oraz tece Hiszpanii, który dla Państwa kto-
re we włoszech ma bardzo zamieszany jest nie dla innych
influyd. y z wielką chciwością, nato dyba aby Piedmont
z Hiszpanem Mediolaniskim złączyć mógł. Tak tedy Sawoy-
czyki tego pewnie może być, ze tego przywaru z Hiszpa-
nom mu muszą być bardzo szkodliwe: otoli przeciwnie y te za-
chować może jako potrzebne do wstrzeżenia Francuzów.

V. Diskurs. o Interesie Niemieckiej Ziemi.

Ta wielka kupa Państw zebranych y złączonych będąc obrządzona
trzema morzami, y rozdzielona tak wielkimi rzekami była kiedyś
dys straszna Państwem Rzymskiemu a teraz na domnieć aby
by przeciwnie do siebie by jako przed tym miały być bryle-
da naradnie nietylko interesu y celu aby się przyswoić do-
stata, także y zawsze posym na tym wziętych była aby
one wcale zabójstwa. A bowiem ci zaprawili zeszli imper-
rium Romanum przyczynto splendoru y reputacii. Lic-
com tedy im tyś na przemianę zewsząd zamieszności y

niewiary dosyć naszczę przyniosła. Kątyś miast boniem
 Niemcy porzali Cesarzow swoich mieć sposobie rzenie, i zaraz
 o tym przemyślewali i takich ich wstąpię obklesie, zely z Im-
 peratorow nie affectowali więcej Panow, Panowanie bo-
 niem tak smakuję ze y naysłomniej pyję wlałomi. A
 przecie to nie nie spranito, bo kilka sukcesjami Imperium
 rzuz tak iakos do domu Zahorskiego przylgnoła, która spr-
 wie Hiszpania, (która w tym domu (P. Łakuskim) przed-
 knie) tak umiarknie dorygowata, ze się to Imperium ius
 zgola hereditarium stała wsey co familiei. Alacina
 Niemiecka była zely zake^{co} aby to nie usurpowali, Albi-
 nejczego wecasu interese iey balnie rest, aby wseytho zno-
 wu do pierwszego trybe przyci mygła, wdrzełaięgo rego
 dostoiensstwa alternatię, nie którym zacyym familion y
 nawodzy przymaięgo wstąpię Cesarsha, którzyś rada ma
 się odprawowai nageneralny Szymas, aby się tam spob-
 nie wradzili, y wpatrzyli sposoby iakoby wespółota wad-
 nosi brozię y Turczynowi odzworsit daci swytl, kto-
 ry Turczyń sam ten rest, którego się stajbrze Niemiecka Lemia
 stradał ma. Roznosi wreligiey nie ma bynamniej rocznie
 opiesnie które się podawaię odobem Dzeccyę. Interese
 wseytkich Lig, ^{cożtem} zely by narzdoy zosobna rest, bonie wzaremonie,

y przez kadzacz spólnie, żeby cesarz nie wazył się kogo wrośnośu swo-
wey turbowai godziaki młotownik protestem y się co działo.

Ina to in res baczemie dac trzeba aby możniejsi między nimi
slabszyd nie opprimowali do czego cesarce radzi czyjśli pomagać
była swoie korzyści odnieśli ea nina rednego abb dlniejsy. Zast
kiesz wielki aby się ciężeta katolickie obaczyli y uwierzyli, że pod
zaśona religiey domoni Rakuskiem w przedziwzięcia pamo-
cy do dawaię, y że tak nieznaemie na swię własną mewolę
peta gotuię, nie mogąc się w tym in, tego fortelu do badaię redno
ze się iś godobno w mieszczecie na ostatku imie.

Evangelicy zaś poniewasz sami nie mogą się takiey potędze oppo-
nowai, mają naley Maximie zpolegac, żeby obmyślwicy sobie pe-
wną obronę apud exteros swoiey inteligencie iako nappit miey
zabrzymywali, y tak katolikom nad sobą gory witać niedopu-
szczeni, a tego iako prawda przestrzeżaić mają, aby również ego:
dnie byli sporeni, y zato mieć że zniszczyć wyśley zgubić iś
iako niezgody pododzieć nie moie. A reszt iś osobna namo-
wami y oblietnicami do tego przyniesi iśca, aby się rozzerwali
typy się oni o scisleyfzy zmiarek, y o pewnoyśe correspondencie
staraić mają.

To tedy reso prawdziwe interesy Grecieckiey Łoime y miast
Imperiahum. które się od niego między odtęczyć nie mają, abo inea
bez wey podpowy przystoły in podlec temu, którzy se sobie na-
prei wey y przepychne iśd Ckhanzy, przypatoly się do przy-
wabrnie dlniejsy które są po Danstwald.

za stonę

69

Czworo jest Królestw które zniekończają miary dependent od Niemiec, które się muszą miarkować resztem bądź Prouincji, Polska y Frejry dla rocznych Interesze zostawiają przyznając im do domu Zakuskiego.

Dania zaś y Szwecja przytych stoją, którzy wolności Niermi-
ch, bronią, boją się bowiem że kiedyby ta Szwankowata (eddy-
y ied) (szwankowaci) wnie bezpieczeństwo było. Pół, tedy Nier-
com naszym zakazy, aby siesty związek mieli z jednym y zmi-
gim z tych Królestw: ale zwta sęza od ostatniego ani się
odtężyć nie mogą, aboby na się infamię srogiej nie wzięły,
czwora wzięły, ponieważż z oantąd dostali czego y nadzreć
iuz do obodzie nie mogli, będąc prawie pozary y zarzuconi wpa-
rasi okrutnej niewoli, kredyos krol ten, koby się smiatu sfl-
ko raki w oblokach polozat stonę, wybanienia temu Krasowi
znowa przyjowit!

VI. Diskurs.

Interesze Lwajczanow y Prouincji Confederackich
w Niderlandzie.

Pobok od tego rocto czystego Panstwa (sil Niemiec) prawie in-
limine postanowily się dwie Republice, które teraz są sraszne,
cesli cesz koby w całym Chrześcijaństwie, a to czesia dla męstwa
ludru, czesia dla spodobnego potozemia męjsia, tak zedy
się stu fnie mogły nazwać dwiema ramionami Niemiec,
Prawe ramie jest Helwetia, lewe Niderland Confederackie,
iedno (ramię) potozemie ma między skatami y przepasiami,

Drugie wstarczał y trzęsawicab. Jedno panuje nad Alpami,
drugie nad Szwajcaryą, y przyrodzeni jednego y drugiego nar.
du tak się zgodza z przyrodzeniem samego siebie, że kraj
ze Szwajcaryą złącza się byt wymyślne stworzeni do gór
a gory wymyślne dla Szwajcaryi, Morze dla Holendrow a
Holendrowie do morza. W Szwajcaryi trzy kandydaci
miał (canton) i t. d. W Niderlandzie korda prowincja i t.
Dzeczny powstają. Szwajcaryi przedają wolności osob swo-
ich komu inbemu, a zaobowiąz wolności bytymy. Holen-
drowie zaś kadey miary wolności swojej strzegą. Drugi
pokoy ubogaił ony: Ali są w flore przez continuouszoy.
Interesse Szwajcaryi rest guboy, a Holendrowie zaś
mają te maxime meomyślne aby się nie nigdy zbroie nie
złożyli. Te tedy dwie Rzeczy wspólite, nie mogą się wole-
snię y lepiej do nikogo niż do Francuza, ten bo-
wem. Uobczac nawdy z Hiszpanom, je niądzi podpoma-
ga Szwajcaryi, a Holendrom y radę y posithi wojenne go-
dare. Gpoyz tego te dwie Rzeczy wspólite ani dla ukony
ani dla amulawey nie mają się rozdwoić, te bowiem dwie
choroby (sunt religio et amulatio) pewnieby ich smierci zgu-
by wpađu nabawaty.

VII. Diskurs. o Interesse Angliey.

Anglia będąc takby zosobna matym światem, je meata za-
dkey sprawy z drugimi krajami, albo Lanami, byba wzglę-

dem commercios, które nater czas też wtaśnem in terepe by-
ty. Z commercios bowiem przyszły bogactwa, które przystąpi-
ły do postolenia mijszej, czynią to mijsze miedziaracie. Ale
od tego czasu iako pod pretektem Mat Lenstowa między Phelip-
pem a Marią praktyki Hiszpańskie się wosliznęły. Angliako-
ra przedtym miwata maćmy sobie barzo wygodne, musiała
się acowinśdować po trosze to in terepe Franuskiemu to Hiszpa-
ńskiemu.

71
Krolowa Elizabeth która mądrem rządem swoim porównata
nanijszeim Krolom całego Chrześcianstwa. Ja moim przypa-
tręporczy się dispositiej Lenstowa swego, była tego zdania że jego
interese wtaśnie zależaty w tym napierwoy aby się umia za-
chowata, y aby się ostatki przeszlych facyj yle podobna
zatlumity, rozumiejąc a barzo prawdziwie że Angliakie
iakoś in terepe z iniercy, które samy przez się nigdy umozę me-
more zesk się samo nie straci a bo zbić. Za fundament
też ta Macina w Anglijej, aby się religia Catholicka zniey
do sordędu wyrugowata, tym bowiem sposobem moze zabie-
rec Hiszpańskim Praktykom, którzy Hiszpani pod tym G-
teatem rebelie w Anglijej wnie cali. A Boudasz się Zli-
zabecha porzuwata, y osmiadczata y dz obowiazana y
powinna, Philippowi, oktoym osobliwie się trzymata, je-
re in terepe Lenstowa swego tak też mite było, że na to że

zwolac nie chciała aby z nim kredy polnoy stanął, a to dla osied
przyzycz barzo wiadomych. Pierwsza aby ma wliwiała potęgę
w Indian, jako która w niej była wrodzonym wreniu. Druga aby
kray swoy w bogactwa tupeń by zdobyła. Trzecia aby przez
to wprawiała poddane swoje w zabawy wojenne, y aby je
zabrymanta wostaniem emigracjom morskiem na które się
to kwolestwo nagbarzicy spuszcza

Tasż Elizabetka była tego rozumiecia ze się interesy y na
tym zamiar aby Francusowi pomogła wynosić się wprawdzie
ze kredy by on szwankował tedy by przez to wrosła od koo.
ryps się ona szredz miała.

Na tecz Maxime wzgląd miała kredy podpierata dopiero wstho.
drząc wolności Produkcji Conde de rakiel, którzy aby bronili pre.
winko zwalcowi Hiszpańskiemu. Jest ieden z najprzedniejszych
był artykułom Interese Angielskiego, a to częścią ze ta pro.
tectia w mniejsza potęgę sąsiada moznego, częścią tecz ze
proctia stopniem bywa dowzyszyt rzeczy.

Trzibnaszą tecz zabowywata praktyki z Ewangelikami
we Francji, a to dla rany szczegulnie Anglii iacobozgęps.
Tosż wigo Pymta wszakże wszakże względen inżem ze:
wangelikami z Hismer.

W końcu wszystkich Maximal ta myślna krolowa, data

73

to na wyrozumienie swoim Suoćporom, ze oprócz tego In-
teresse które Anglia ma ogółem a zarówno także:
w Państwy, tedy to jest osobliwie, aby pomniata iako
najbardziej miarę Ewangeličką, a to z taką gorliwo-
ścią ziała, się król Hiszpański pokazuje być proce-
ctorem Sacobličkrej.

Dla usgody Anglia miała mieć w przedzie wyresponzenie
kredy i obzeba, wolałai się też wewszystkie traktaty kto-
re się odprawnia z Liżzety Ewangeličkrej. Kao:
statek zawsze mieć gotowości wojenną, wielka
i też bonzem przez to będzie aut horitas
Tak tu mamy Interesse Angli-
ey, którey były się proce
strzegato wystawi
się brzećia po:
tego.

taken

Handwritten text, possibly a name or location, appearing as "K... .. he north in".

Recip. Vini rubri vel albi optimi lib. decem. Cinnamomi vna
 vnam et Simidiam; Caryophyllorum scrupulos duos: Car-
 damomi, gracorum paradysi ana scrupulos quatuor.
 Zingiberis dragmas tres: omnia crasso modo contrita,
 maceventur in dicto vino per tres aut quatuor horas;
 addendo sacchari albisimi sesquilibram: transcolatur
 per manicam aliquot diebus, et fiat Hippocraticum.

Si dictum Vinum, post sufficientem florem macerationem
 per Alembicum in B. M. vaporoso defilletur, cum omni-
 bus istis floribus, usq; ad siccitatem, multo efficacius
 evadet, Omnium autem efficacissimum et potentissimum
 erit remedium, si florem hunc in cineres redigaturus,
 salq; extrahatur, et cum propria sua aqua permisceatur.

Ad preparandum Vinum antipneumaticum, misto imple-
 atur dolio lumbis mensuram, in quod prius indideris
 alkekengi radicem exsiccatam sesquilibram, radicum
 casta bonis et iuggi exsiccatam, et in talleolas secta-
 rum, ana uncias sex, seminum persicorati, saxifragia

miti solis ara uncias tres, florem gerifol, malud,
bis malud, ara pugillos quatuor. Omnia macerentur
ut supra (obherato vase) Kveins vini accipiende sunt
vnicia dua, per quatuor dies, horis maturis, idq
defecante luna: purgatione promissa nem bold
causa, aut cum hosteo teritius antiphetico, in
pharmacopoea nostra descripto.

Vinum chalybeatum fit hoc modo

Accipe quatuor uncias limaturae chalybis vetustissimae,
et ruginosae, periq, reiteratas abluiones, et ab omni:
bus sordibus optime repurgata, quam indas in Alem:
bicum, addendo rasuram eboris, cornu cervi, ara
vniciam unam, corallosum pulverisatum, perla:
rum pulverisatum, ara sequineia, cinnamoni
drachmas sex, careppillosum drachmas duas, ceteras,
florem gerifol, Epithymi, ara pugillum unum, speco.

77

Gratus Patris Stephani Tutii
Societatis Jesu. Roma coram Sum-
mo Pontifice Gregorio XIII. die Pa-
vas coelae.

Funestissima Salvatoris nri cordes, aug^{me}. Audi-
tores, longissimam quidem collachrimationem, orationem
vero desiderat brevissimam. Satis enim est ad ober-
rimos fletus, quatis qualis atrocitatis tanta commemo-
ratio. Quidam itaq. ponam ob oculos rei gestae nar-
rationem vos quidquid exornare non potero, vestra
misericordiae compensate. Ac primum quid exordio
tanta crudelitatis atrocis? cedit venalem in mor-
com auditoris magister ac redemptoris caput, fit
proditoris pretium. In canonicis consecrata fraus
concipitur, vomitur in proditoris osculo percipitur.
Luctatur suspendio, armantur adversus inermem co-
hortes, vincitur in nocentissimus, et civitate nostra
caput et fons habitatur per plateas impetita Iudi-
cum plebis. Cedit furori sapientia, iudex regio ius
et fas in iura, maiestas ignominia. In aulis Pontifici:

sacrilegus conclamatur, qui est sanctitas sacerdotum, in
palatio Regis reus est amentie, per quem reges regnant
et legum conditores iusta docerunt. Proconsulis
tandem sententia laborum supplicio adiudicatur, qui
cum sit rerum omnium Dominus, alienum non potest
habere quod rapiat. Corditur, emontatur, discorpi-
tur, colaphis ut inuorecundus puor, virgis ut tur-
pe martirium, spinarum corona ut ambitiosus, regna-
tor. Gentilem suum accusant Hebraei, reum iudea
defendit aeternus, urgent sacerdotes vociferante po-
pulo. Eratori praescribit actor ius, Ius iudici di-
cit accusator, et formido praesidis fit crimen
innoentis. Portandam enicem imponunt defesso,
immane pondus semiviuo, ut supplicij sui pri-
us opprimatur sarcina, quam cruciati, inter in-
saniences vulgi clamores ducitur in Polyocham et
cacorsa tollitur in trabem, ut tam illustri suo igno-
miniae spectaculo vilescat in probris qui splen-
descit in stellis. Nec patibulo satis expleta
crudelitas, ferro etiam confixi manus et pedes

79

Perpendite vos grauius ne patibulum fuerit an addita
mentum patibuli penditote. Quid commemorem in ar-
dentissima siti nouercae poculum? quid infamo con-
sortium? publicam Satolij fidem, quid parentis
examinata conspectum et squalorem? Locos a religio-
ne delapsos, conuictorum aculeos? Caluaria pudorem,
difficiles uiuentis ac morientis obitus? et vitam cum
morte luctantem, Quam multa sunt in uno supplicio
supplicia, quot in uno funere funera? Obsistere
caeli, et solem uestrum luere pudeat, quocumque semper
terminus sol contenebrauit, contremisite campi, nam
et is de patibulo contremisuit cuius ponderibus stabili-
tatis uestra libratur. Considerare templo uolam non au-
gustissimus consciso, eius nam corpore qui mysteria
tuas experta penetrabilibus foris sua nuditate nu-
dauit, Emolescite lapidos in sensum doloris, nam et
poterunt mortalium pectora lapidescere. Dehiscente tu
mali ut uestris e sedibus prodeant iudices qui tanta de-
uocione uirorum cognoscant. O diuina caritatis in-
estimabilis magnitudo. O amoris uis et potestas tuum
est regnum tuum est imperium et qui Deo Dux et auctor

patiendi. Tua est potestas creantis, tua est recreantis infirmitas. Regnantem familiaris rusticus in stabulum exordas de celo de solis thalhis in patibulum, manus aliquid Deo fore si aliquid Deo posset et diuersum. Tu gentis humane procreator et custos. IESU Christe, tu fortissimus libertatis nostrae vindex et patronus, qui hodierna die quae non rapueras exoluisti, qui peccatorum nostrarum auctoritate, totus obstupescis qui legalium Sacramentorum seruanam portas, et leuiticarum hostiarum veritatis, unam corporis et sanguinis victimam colligis, tu inquam suauissimum amoris tui ardorem, et flammam in nostris accendit de peccatoribus ut sit nobis perpetuum, gratis erga te animi, tymiana in arumnis in periculis solaty emolumentum. Thartarorum pestis antidotum tua et nostrae mortis symbolum sanctitatis character, pignus hereditatis, eius adoptionis et regni. Amen.

+

Ex Crana fof Biefiada

Crana hofli novem atram, Biefiada vero atra quietem,
alma
Lactiam praevat Domino, sic Biefiada iam antea

Crana, Biefiada

Crana hofli femper, Candida femper Hero.

Lacta vocor Biefiada, cadens, atra et lorida Crana
Fata quid hofli atra, vero lactam fero lacta quietem
vel
lacta quietem
vel
grata quietem.

⁴ Atram hofli eladem, vitam ~~voueo~~ ⁵ sed ~~sero~~ ^{vel} voueo ^{alma}, vel
Quid eladem hofli atram, vitam ~~sed fero~~ ^{vel} voueo ^{almam}
vel
Nigra hofli facis, at Domino praefata quietis

Crana vocor, nigri nam sum oman funior hofli,
Sed Domino voueo lactam Biefiada quietem

Crana et sola et cum foia Biefiada, Hero femper Biefiada et Candida
~~Sola hofli Crana.~~ Sola hofli atra.

Soli ego atra hofli, atram me iam solus vocet hofli,
Sed quia Heron exhibero iam Biefiada Candida dicar.

Non frustra binominis

Atram hosti extremam, diem praenuntio Czarna
Biesiada hero voueo, latam, ut conuiuq vitam

Bina feram cur nomina Czarna
Biesiada quibus?
Fata quod hosti atra, latam autem hero
hero alma quietem. vel
Fata quod hosti atra, hero latam hero
candida pacem

Vtraq; Domino iucunda
Czarna vouet Domino, nigra hostis morte, triumphum,
Biesiada idem vouet, et longam latamq; quietem.
Biesiada idem vouet, et longum conuiuere amare, vel
amicis.

Insperata tuum

mensura dicitur

Etiam Czarna Hero Biesiada

Nex Czarna hosti atra; hero hie visus et gaudia; sic sum

Biesiada hero, simul et iucunda nuntia pacis. vel

Biesiada hero, quae iucunda est diuina quietis. vel

Biesiada hero, voueo vitam cui dona quiete, vel Biesiada hero, vouet dona quiete

Biesiada hero, voueo cui conuiuicia cuncta.

Czarna. Hero Biesiada

Hoste dato nigra morti, quod denoto Czarna
Biesiada hero sum, cui pacem voueo, ut vouet ipsa.

4 na dicitur

Hero felix vtraq; omen

Czarna hostis mortem noto, sed Domini io triumphe

Biesiada voce sua tonat id Domino, io triumphe. vel

Biesiada voce sua tonat hocce Hero idem, io triumphe.

Czarna, Hero Candida et Biesiada

Hosti atra sum, solus Nigram me sentiet Hostis;

Candida Hero sed Biesiada, Hui et qui fidus amicus.

Czarna

Nomen Nigrae hostis timent, designat enim atra

Fata eius, sed hero crebris latere tropicis. vel

Fata eius, Dominus statuet verò atra hostida

Conuiu latu romergero, sumq; proinde

Omentero vitae lata, ad vitamq; beatam vel
fuerit

Czarna

Laurea, palma, sequebantur conuiuia

laura

Hosti atram funes, cuiq; sum hosti. Nigra
gra ege omen

ut dicitur

Ex Czarna fit Biesiada.

Czarna hosti mortem atram, Biesiada hero alba quietem,
ab alba.
Leticiam pariat Dominus, Sic Biesiada iam ambe.

Czarna . Biesiada

Czarna hosti semper, Candida semper Hero.
Leta Vocor Biesiada, eademq, atra & horrida Czarna.
Sata quod hosti atra, hero letam fero leta quietem
ab alba quietem
ab o gratia quietem.

Nam cladem hosti atram, Vitam sed hero Voueo albam.
Quod cladem hosti atram, Vitam Sed Hero Voueo albam.
Vel Nigra hosti necis, at Domino presaga quietis.

Czarna Vocor, nigri nam sim omen funeris hosti,
Sed Domino Voueo Satam Biesiada quietem.

Czarna ex sola ex cum socia Biesiada. Hero semper Biesiada ex can-
dida soli hosti atra.

Soli ego atra hosti, atram me iam solus Vocet hostis.
Sed quia Herum exhilato iam Biesiada Candida dicar.

Non frusera binominis

Atram hosti extremamq, diem prenuntio Czarna,
Biesiada hero Voueo, letam, Et conuiuia Vitam.

Strag, Domino iucunda

Czarna Vouet Domino, nigra hostis morte triumphum,
Biesiada idem Vouet, ex longam letamq, quietem.

Vel. Biesiada idem Vouet, ex longum conuiuere amene.
amicis

Etiam Czarna Hero Biesiada.

Nox Czarna hosti atra, hero hinc visus ex gaudia, sic
Biesiada hero Simul ex iucunda nuntia facis.

88
A. Bisiada hero, quae iucunda est diuina quietis.

Gel. Bisiada hero, Soueo Sice cui dona quietis.

Gel. Bisiada hero, Soueo cui conuiuia cuncta.

Gel. Bisiada hero, Souet hinc Sice quae dona quietis.

Czarna, Hero Bisiada.

Hoste dato nigrae morti, quod denoto Czarna,
Bisiada hero sum, cui pacem Soueo, Et Souet ipsa.

Hero felix Strag omen.

Czarna hostis mortem noto, Sed Domini iō triumphae,
Bisiada Voce sua tonat id Domino iō triumphae,

Bisiada Voce sua tonat hocce Hero idem iō triumphae,

Czarna Hero candida et Bisiada †

Tudolra

Hosti atra sum, Solus Nigram me sonat hostis.
Candida hero, sed Bisiada, Heri et qui fidus amicus.

Czarna

Nomen Nigrae hostis timent, designat enim atra
Fata eius, Sed here erectis Petare trophaeis.

Gel. Fata eius, Dominos statuet Vero alta trophaea

Bisiada.

Conuiu Leti romengero, Sumq proinde.
Omen thero Sice Lete, ad votumq beate.
Gel fluentis.

Czarna

Laurea, palma, Sequebantur conuiuia lauta,
Hostis atrum furus, cuius sum hosti Nigra ego omen.

Czarna Socoy, nigrum namq hosti nuntio fatum.

Gel. Czarna Socor nigrum furus namq omior hosti.

Vel. Czarna Socor, nigrum namq. hostis denoto fitum,

Vel. Czarna mihi nomen, nigri hosti funeris omen.

Vel. Nuntio quod furus nigrum hortibus, audio Czarna

Vel. Nuntia atrie mortis quod sim hosti, dici amo Czarna.
Bienada sed late est Dominus diuina quietis.

Vel. At Bienada quietis hero est presagium amica.
Vel. amare

Vel. At Bienada quietis hero est certissima Fates.

Pod Insuperata florui vires dno necessitas potabilis, epem; in gran Principis SS.

Arueram patris at patris
a virtute reuixi,

Cultor enim mihi adest, cuius virtute redibit

(bonitate
pictate)

Flor mihi perpetuus, Ruminis auxilio

(vel
manebit)

Ipsius cura et flore splendentis

(vel
splendidior)

Dugie pod toz Insuperata v.

Plus patriâ curâ rediit mihi vitâq; flosq;

(vel
Solicita)

Cultoris, votisq; et pietate, mei

Pod, amat victoria curam

B

Mille sateas artes nisi, et hosti feruidus infes;

Mitte trophaea loqui; palma labore datur

(vel
venit)

cum triumpho opus est.

(vel
palma laboris opus.
curam anet, vt quis ouet)

Jezeł' niepotrafił conceptu, dać ni pnać nywańney, Jelym niedzial scopum.

Napisatem res hos podobnego temu tam piernysemu, i jezeł' nie z dani

Aduersa ignaros sternunt, virescit vulnere virtus;

Fortior et magis eo est, quò mala plura tulit

ale totius in laudem Reipubl: et SS. Pri.

iako i to

Ne dubites aquila an redeat generosa iuuen

Cum videas Lebeda nunciu iuvenile decq; Ita

vel. Sarmaticæ videas cum iuuenile decq;

O Biesiadzie niemasz przy mnie poma, bosis odestato.

Jezeł' potrzeba co o niey napisac, oznajmic.

Prozność Polaka, Polakowi odstąpi,

Co mi za Philistyn krykowie, ktorich gladius

versus est in alterutrum.

95
Quod aequissimum est spera
et ad id quod iniquissimum est
te compara.

Oportet sapientes optare. qui
idem optant. ferre autem
quod accidunt.

Samoz

Plerly, Jedleca

o Fegavney

o Ceflyq kynon

o Gerty & Kuvnie Worey

popnamc

o mulka

o Dolbwa

o manastere Kicz

Samie Wielmozenem mnie wiele. A swem w Samoz
J. M. W. Samoz Casielawoi i P. Dechem.

Samozem i w Stanowce

3

Rola.

Rola iest rozmaita albo Planna albo Rędzinnna albo Ślaskowata. Planna Rola albo wierzynie albo nagorra. Szekli wierzynie to nie bardzo tej szkodzi liedy i; omc przydzie, bo zgor nanie ptywa y tymie yprawnie sama przesi. Szekli nagorra to tej bardzo szkodzi liedy tej dluga nie yprawia, bo ydeszem g;bniegiem ystbrcem wsty steli humor d;byj y do Rodzianu nalezyj ywinię, stąd ytrany ma;co katakuej roli rodzisie ydlatego tak; rola potrzeba dobrze yprawic gnoiem cheeli miec Gospodarz pozj tel.

Rędzinnna Rola.

Jest wput gliniasta, lubo też czarna, chocia; sie też co lubo sie y piashtu zchwadza, lecz liedy czarna y gliowata, to Rędzinnną zowij. Ślaskowa Rola, ktora iale piasek niemieszany z ziemię, lecz sam telko a;dzie niegdzie ziemię trochę z naydnie sie. ytal; trzeba dobrze ypra wiac gnoiem aby sie zawzięta do Rodzianu, lecz liedy cale sam piasek, tamie nic niehdzi.

Sprawowanie Roli Rędzinney.

Napzod trzeba i; plugiem polozic to iest w Zagony po orac potem Radtem pze orac, potem twierzyc, to iest poprzec Zagony orac, potem czasem p;reganiac, to iest znouu cosie poprzec orato, znouu poprzec to; orac. Dopiero brna wlozyci reby Perz wywabio y Roli. Ten zas iest to zkorzonlowy z;onyj lubo zchwastu. a Brna iest wkwadrat goz;ociami nabirana. Radto iest to; rati Fryangat. w angule samym ma;gt Zelaro ktore orze ziemię. Plug na cz;ate s;wrynlbi Fryangalowej, talze ma;gt Zelaro w byan gat, zrobione, ktore talze Rola wali, to iest orze Zagony, a Radto niemoce Zagorow orac, bo ma;te ma Zelaro.

Planna

Plonna kola, to jest liedy odlozēm lezy, to jest liedy pusto czas
nemaly, niesiana zostacie, to idz brzeba gnoiem z wstet g w owac
plugiem zebysiz sprawiaata. Liedy zas wola szorem lezy, to jest
liedy w Zagony z Owara iednego wolu niesiana, zebz naney dru
giego wolu szimire siars to dobre sprawna nady wawwie dzy
uta. Ale na Brzenice (boto nady to tak szgor tak sprawiaiz iabon
pierwey napisat) potrzeba z Owary szgor gnoiem sprawioz g w owac
Co liedy Gospodarz szyni, to sie spodziewac plugu dobrego
to jest gęstego szrodzami g szofitego.

Blyz, abo szrodzaj tak rozumiec lubo w Polu lubo w Sumnie
w Polu liedy gęsto wchodzi g szpluc. w Sumnie liedy mtoz
a kufle nadzyczaj szyni.

Rodzaj Zyta i Brzenice.

Zyto i Brzenica dwoidalnosie rodzaju, jedno na zimie drugie rallio
sne sieiz. Te co na zimie. Ozima Brzenica i zyto ozime. Ate
co na wiosne. Jarym zytem i jara Brzenica zowiz, dlatego jara
to wespot z jarykami iaboto szrodem, szczymeniam szorem
szabaryz, szepz, szorem, szorem g szogrodzami wczami, sieiz, dla
tego to w szystko jaryng sie zowiz.

Na koley ralkowej sieiz iabue szoze tego wolu, w sz na bez woli
inse wylbi siat, iaboto liedy ozimina zyto to drugiego wolu
na jarym szores sieiz, szdy szoro, szepz. to Brzenice.

Liedy sie niez wodzi ozimina iaboto tenaz to szrodzajni
g szaryne sieiz iabue podobna szeteli szczymen togo szobz
szyni gnoiem szwierzchu.

To szoze dzyozajnie tak rosie. Dwie szedzieli w szup.
to jest dogony. Dwie szedzieli w szos. Dwie szedzieli szzi
sznie. Dwie szedzieli szie dostawa. Potyzi szyni szyni.

Tu trzeba wiedzieć że w Zniwo rozmaicie wiążą snopy, albo w powrosta żytnie albo wczumienne, albo też wędzone powrosta albo też wewnie. Dworski zwyciężaj wędzone powrosta. Najprzed żęć zwyciężaj żyto ozime y Lszenice ozime, potem ja wryne iako khorasie dołpi przedcy, albo też iako przyszej iako w zasciare, ależniw zwyciężaj pociynat O. S. Salsure.

Snopy zwyciężajnie wdrzeńgali porstaraia żeby przesychnato zbożę a potem w kopcy wltadaia, w kopcy zas Brastbriesiat snopas zwyciężajnie meyscami też w mende wltadaia, ale wzdho. Skoro przeschnie. tak liilladni. dopiero one kopcy do Stodby zwozą y młocą razjust. Jesienny do Sdanska khorcy zwyciężaj wewny niedziale wefetyj porznirwach. Co niezmlęcą na Jesienny spust to na Fryer przez Zime młocą, to jest na Wiasmanij spust. y jeżeli rest co Jonskiego Zboża to wewny spuzozaią, bo lepiej Jonskie Zboże to jest przeszłego roku. Jescentnej poptaca. Do Jesien zwyciężajnie niestryjckiejs Zboża y młocaią. bo Gospodars musiałby mezasiewac. Admuga że mogą być lepsze tarygi na wiosne, bo na wiosne więcej chępsow przybywa do Sdanska nizli pod Jesien. Tam przedawczy Jescentnej w Sdanska słu Liczy piemqdre y do bresie met, w Sudore me muretra

Grotius
Anno. lib. C. s. fol. 168
Folio. 368
fol. 308

Fortitudo que defendit infirmos, plena iustitia est.
Homo in adiutorium mutuum, generatus est.
Non potest ullam habere auctoritatem sententia, vbi qui damnandus est, damnat.

X Nec deorum, nec hominum quisquam dixerit, iniuste agenti, non luendam esse penam.

Grotius: Alex. Iniuria illud distat infortunio.
Hoc casus, illam quod voluntas efficit.

Grotius: Mala semper equum ferre qui fecit male.

333
164
Petrus 501

Cicero. Alii severi oportet, qui propter fortunam, non propter malitiam in miseris sunt.
Quod non sponte fit, fortune est; quod sponte, consilii.

Ly. Jac. Nemini infortunium sponte sua accidit.

Grotius: fol. Invidiandis iniuriis hæc tria lex secuta est, quæ princeps quoque sequi debet: Ut aut eum quem punit emendet, aut ut poena eius ceteros meliores reddat; aut ut sublatis malis securiores ceteri vivant.

Salomon: Ex Orations Nicolai de Magna Runcyco
Anaphan: de re Turcica.

Vir qui festinat ditari, Talis invidet, ignorat, quod egestas superveniet ei.

Grotius: fol. 76. lib. 2. Severus Deum timens, simul bene hero suo velit quamvis impio, quamvis iniusto.

Ex Clementis Constitutionibus
De Matrimonio. fol. 144.
S. Paulus. Corinth. II.
Cap. XII, 14.

Non enim liberi parentibus, sed parentes liberis rem congerere et servare debent.

De Promissis fol. 197. lib. 2.
Ambrosius ex Scotii fol. 214.

Subvenire non habenti humanitatis est, divitiarum autem plus extorquere quam ledere.

Ex Grotio fol. 778. Seneca. Multos occidere, et in discretos, incendii et ruginæ potentia est.

Ex Grotio fol. 207. Plin. Oportet quæ sunt inhonesta, non quasi illicita, sed quasi pudenda, vitare.

Apud Grotium. fol. 434.

Fures privatorum furtorum in neruo atque compedibus ætatem agunt.
Fures publici in auro atque purpura.

432
Edem folio. Tacitus. 431. Omitti curas familiares ut quis se alienis negotiis intendat.

Seneca de Clem. lib. II. Sapiens quoties poterit fortuna intercedet
fol. 368

X Qui non despondit, nec oblituit si potest iniuriæ tam est in vitio, quam si parentes, aut patriam.

Ambrosij. fol. 367
lib. 2.

Qui non repellit iniuriam à socio si potest, tam est in
vitio. quam ille qui facit.

Ex Epist. N. 28
In Epist. Gal. 28
S. Hieron. ad Gal. 28

Det operam ut transigat, etiamsi quid damni accipiendum sit

Eodem folio.
Paul. ad Cor. 13.

Non, (inquit) ut aliis sit laxamentum, vobis res angustæ, sed ut
æquabiliter vestra copia succurrat illorum inopia

fol. 363

Signum quibusdam sunt fortibus invidios

Handwritten text, possibly a title or header, appearing as a dark, somewhat illegible scribble.

Handwritten text, possibly a title or header, appearing as a dark, somewhat illegible scribble.

Handwritten text on a musical staff, including the word "Tubabe" on the left and "Don't forget me" in the middle.

Handwritten text, possibly a title or header, appearing as a dark, somewhat illegible scribble.

Handwritten text, possibly a title or header, appearing as a dark, somewhat illegible scribble.

Wiemprovnie Duleli 17 Dnia Lutego. Ro 1663¹⁰⁵

Regerbra Dvpozycya Percepky y Dispensy

Anaprod

Kaznisenie Decia Kmd. z Carney. 20000

Zfond sie Vlaznie

Od P. Mniszca na Zupps - 15000

Od P. Dvoevnicka na Dobenly 6000

Od Stavego za P. Dvoevnicka 2000

Summa 23⁰⁰⁰

Aze govny zachodni 3⁰⁰⁰ Terie margina
zaplaty v vna shvacie

1663

Inwata za rocznia taka sie Uiazwie z Summami

Z Luyj za M Czynnouy z fructu naney	3000
Z Amody Krynecckie z Parisk	1000
Z Garney z Gumnem	4500
Z Bobevli	800
Z Kteplowey	1500
Z Bulowstia	1800
Z Solarney	1800
Z Kadoryc	1500
Z Dulle	2000
Z Strusichlasky z Celibora	3000
Z Habiatow y Plocien	2800
Z Dobrey	450
Z Santha zycli	500
Z Stokowurec	700
Z Odnechowey	1300
Z Wollika	1000
Z Dobre wsi y pod Krosnem	3000
Z Dembowca	2000
Z Sanocla	1500
Z Herzt roznych pozostalych z polku 1662	1500
Z Wn Uwarowych y Accidenty roznych lat od 1661	2000

z 2000 dawa +
z 1100

Wiecej moga

Grzechu tu nie moga
woli tyzina beczek &
mieszkius pomiesc

Summa 37650

107

Acta Intraata dla przedzey wygody Expensom
na Cztey czyci roku dzieleine

Prenuzza

Januarius Februarius Martius

Percepta

Expensa.

Z Dukowlia na trendy 1800

Z Toslicomiej na trendy 1800

Z Dembowca talize ierli
claydzie Awenda. 2000

Z Sanockia na trendy 1500

+ Z odzrechowoy od Zyda 200

Addament od Wulckusa 500

Zobowry zastacie 5000

Katwina - 1000

Mizro do Seczek 500

Konowie - 300

Suchedni - 400

Ryby Stone - 100

Rozne Accidencie 500

Summa 7800

Summa 7800

Zratyza wstze bydzie 800

Ale tez Krol Panu Podklesnu
Kwalewskiemu treba placie

W key Czwercy ialso sie wybrato y naco spendo
wato theazure sie.

Wley Cuzerzi raleosie uybrato y spendo
uato Nazurenie

111

W Trecey Curerci roku te Dochody y Zaprasy

Julius Augustus September

Percepta

Zapensa.

Za Sol Czynnouy 1000

Z Dulile - 500

Z Garney - 1000

Z Poberku - 300

Z Kostarouec - 200

Z Odnesowey - 200

Zewroslika - 200

Z Mruuk y Crefli 500

Z Habratow - 500

Summa 4900

Tyburat - 1000

Wina - 2000

Fabryka 1000

Konerie 300

Kahourant 1000

Kone Accid 500

Summa 4800

Wtedy Curerzi zaliwie wybrali y spendowali
Kazimierze.

Altey Quereu racione wybrato y spendora
no Kazuie rie

Veditovare litovych z morie kreba

Prudusiorum	-	14000
Hebuttoi	-	12000
Prusobanicy	-	15000
Do Krzna	-	3000
Do Sanola Franciscarom		1000
Summa	^u	48

Restauricij

Dydowa Prusoci	-	16500
Boberla V P Dwennicus	-	18000
Bur Sourca V P Ciepinski		10000
Wanlowa V P Podolskiego		10000

Karl 64

117
Romæ In anno Certesimo versus subscripti ad
Imaginem S. Ignatii à Societate
Sum minimus Fateor, meritis postremus et annis
Sed tamen cunctis præferor ordinibus
Est procul invidia in promptu causa, Parentum
In minimos natum, maximus extat amor

A quodam viceversum

Es minimus Fateor meritis postremus et annis
Sed tamen cunctis detrahis ordinibus
Sit procul invidia in promptu causa carentium
In messem alterius maximus extat amor

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Ostatnia 17
60-102 Poznań

www.digital-center.pl
biuro@digital-center.pl
tel./fax (0-61) 665 82 72
tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.